Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 201 (20. 169) • 1988 йил 2 сентябрь • жума •

Баҳоси 3 тийин.

ЯНГИЛАНИШНИНГ ҚУДРАТЛИ ВОСИТАСИ

XIX БУТУНИТТИФОҚ ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ФАН-ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИНИ ЖАДАЛЛАШТИРИШНИ ЎТКИР МАСАЛА ҚИЛИБ ҚЎЙДИ

Яқин вақтларгача ҳам Косонсойдаги 89-автокорхона «КамАЗ»»лари тормози бузилса, ремонт қилиш учун юзлаб километр узоқликдаги қўшни областларга олиб бориларди. Ремонтчилар бригадири Муродхўжа Усмонов бу қийинчиликдан қутулиш йўлини топди. Тормоз системаси ремонтида асқотадиган мослама яратди. Аввал шу иш учун 90 сўм сарф қилинган бўлса, новатор яратган мослама қўлланила бошлагач, харажатлар саккиз баравар камайди.

Корхона ва ташкилотларда хўжалик юритишнинг янгича шароитлари қарор топиши билан техника ижодкорлиги ва техника тараққиёти учун катта имкониятлар вужудга кела бошлади. Эскича ишлаш ижодий меҳнатни рағбатлантирмасди. Эндиликда ишчи ҳам, мутахассис ҳам машина-ускуналар аҳволига бефарқ эмас. Машиналарнинг муттасил ишлаши, созлиги, унумли фойдаланилиши планга, сифатга, демакки маошга ҳам таъсир кўрсатяпти. Тўла хўжалик ҳисоби талаблари ишлаб чиқаришни устун даражада механизациялаш истиқболларини очиб бермоқда.

Партия XXVII съезди мамлакат социал-иқтисодий тараққиётида фан-техника тараққиёти ҳал қилувчи роль ўйнаётганлигини таъкидлади. XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси эса фан-техника тараққиётини жадаллаштиришни яна ҳам ўткир масала қилиб қўйди. Дарҳақиқат фан-техника тараққиёти экономикани муттасил ривожлантириб бориш истиқболларини белгилаб берувчи муҳим мезонки, бунга эришмасдан туриб умумий юксалишни тўла тасаввур этиш амри маҳол.

Қайта қуриш талаблари асосида иш тутиш натижасида фан-техникани ривожлантиришда ижобий ўзгаришлар кўзга ташланмоқда. Ўзбекистон ССР статистика давлат комитетининг ахборотида таъкидланишича, 1988 йил биринчи ярмида ишлаб чиқаришни техника билан қайта қуроллантириш ва реконструкциялаш ҳажми ошди. Ана шу мақсадга сарф қилинган маблағ ўтган йил олти ойидагига қараганда 31 процент кўп бўлди. Корхона ва ташкилотларнинг ишлаб чиқаришни техника билан қайта қуроллантириш ҳамда реконструкциялашга сарфлаган маблағлари умумий капитал маблағлар ҳажмида 36 процентга етди.

Республика халқ хўжалигининг қатор тармоқлари техникавий даражаси кўрсаткичлари яхшиланиш сари юз тутди. Масалан, ёнилғи-энергетика комплексида қатламлардан нефть чиқариб олишнинг замонавий методлари қўлланила бошланди. Бу эса нефть қазиб чиқариш топшириқларининг орттириб бажарилишига ёрдам берди. Металлургияда ҳам қатор янгиликлар юз берди. Паст легерли пўлатдан прокат тайёрлаш 0,9 процент кўпайди. Электр ёрдамида эритилган пўлатнинг салмоғи шундай маҳсулот тайёрлаш ҳажмида 70,9 процентга етди. Машинасозлик корхоналарида мамлакатда биринчи марта тайёрлана бошлаган маҳсулотлар ўтган йилнинг олти ойидаги 1,9 процентдан 5,6 процентга кўтарилди.

Саноат ишлаб чиқаришини замонавий машина-ускуналар билан қуроллантириш кўлами кенгайиб боряпти. Шу йилнинг ўтган даврида 130 та механизациялашган поток ва автомат линия, 10 та саноат роботи, рақамли программа билан бошқариладиган металл қирқувчи 45 та станок ўрнатилди. Бундан ташқари 110 та участка ҳамда цех комплекс механизациялаштирилди, автоматлаштирилди.

Бугунги талаблар нуқтаи назаридан қаралганда, фан ва техникани ривожлантириш топшириқларини амалга оширишдаги қолоқлик батамом тугатилгани йўқ. Шу ўринда бир масалага эътиборни жалб қилмоқчимиз. Пахтачилик ривожланган сари уни механизациялашнинг янгидан-янги масалалари қалқиб чиқмоқда. Ҳанузгача хом ашёдан ажратиб олинадиган тола миқдори пахта заводларда қайта ишлаб бўлинганидан сўнг аниқланмоқда. Ваҳолонки, республика Экономика институти ва Ўзбекистон ССР Госплани ҳисоблаш марказининг олимлари ҳамда мутахассисларидан бир группаси аллақачон пахта толаси миқдорини тайёрлов пунктларининг ўзида — ҳосил топширилаётган дақиқаларда аниқлаб берадиган янги усулни ишлаб чиқиб, фойдаланишга жорий этишни тавсия қилган эдилар. Бироқ республика Давлат агросаноат комитети тавсияни синовдан ўтказавериб чарчамаяпти. Дастлабки тажрибалардаёқ ўзини оқлаган янги усулни жорий этишга кенг йўл очиб бериш вақти етмадимикан!

Фан-техникани ривожлантириш масалалари билан барча баравар шуғулланяпти, деб бўлмайди. Бу соҳада топшириқларнинг бажарилишига бефарқ қараётган бутун-бутун тармоқлар борки, улар жумласига бинокорлик материаллари саноати, мелиорация ва сув хўжалиги тармоқлари ҳам киради. Фан-техника тараққиёти соҳасидаги қолоқлик республика қурилиш тармоқларида, автомобиль транспорти, агросаноат комплекси корхоналарида ҳам барҳам топмаяпти.

Бундай ҳол халқ хўжалиги турли тармоқларида сифат кўрсаткичларининг яхшиланишига, сарф-харажатларнинг камайтирилишига катта ғов бўлиб турибди. Давлат қабули шароитида ишлаётган корхоналар ва бирлашмаларда маҳсулотларнинг техникавий даражасини яхшилашда туб бурилишга эришиш қийин бўлмоқда. Буни шу факт ҳам тасдиқлайдики, йил бошидан буён 1.2 миллион сўмлик маҳсулот давлат қабули шароитида ишлаётган корхоналарда яроқсиз деб топилди. Янги техника ва прогрессив технология имкониятларидан тўла фойдаланмаслик халқ истеъмоли буюмлари тайёрловчи корхоналарда ҳам ўткир масала бўлиб қолмоқда. Бир қанча турдаги маҳсулотларнинг савдоси сустлиги уларнинг техникавий даражаси пастлиги билан изоҳланади.

Қанча-қанча маблағлар эвазига сотиб олинган, катта умидлар билан ўрнатилган техника воситаларига хўжасизларча муносабат барҳам топмаяпти. Бу айниқса янги ишга тушган қувватлардан фойдаланишдаги беғамлик оқибатида юз бермоқда. Ўтган йили ва бу йил ишга туширилган, реконструкция қилинган муҳим 43 хўжалик объекти қувватларидан ўртача 76 процент фойдаланилаётганига нима деса бўлади! Фан-техника тараққиёти масаласи долзарб бўлиб турган бир пайтда янги қувватлардан шу тарзда фойдаланиш ҳеч қайси мезонга тўғри келмайди.

Қайта қуриш экономика тармоқларида яхши натижалар бераётгани аниқ. Бироқ маҳаллий партия, совет, хўжалик органлари ҳозир фан-техника тараққиёти билан боғлиқ энг яхши тажрибалар, илғор иш усулларини қўллаб-қувватлаш, кенг оммалаштириш чораларини кўришлари керак. Шунингдек, нуқсонлар тузатилишини тезлаштириш, камчиликлар такрорланишини олдини олиш билан муттасил шуғулланиш талаб қилинмоқда.

Партиянинг туб иқтисодий ислоҳот соҳасидаги сиёсати талаблари қанчалик изчил адо этиб борилса, экономикадаги ҳаётбахш ўзгаришлар тезроқ пировард натижа бераверади. Зеро, фан-техника тараққиёти — ишлаб чиқаришни янгилашнинг қудратли воситаси, халқ хўжалигини интенсив ривожлантиришнинг ишончли гарови.

БУГУНГИ СОНДА:

Йиғим-терим мавсуми илғорларидан ўрнак олайлик!
1-бет
Депутатлар планни таҳлил этишди.
2-бет
Дунё овози: хабарлар, воқеалар, фактлар
3-бет
Ҳаёт лаҳзалари қатраларда
4-бет

Ўн иккинчи беш йилликнинг учинчи йили

ҲОСИЛ ЕТИЛДИ, НАВБАТ УНИ ТЕЗ ВА СОЗ ЙИҒИБ-ТЕРИБ ОЛИШГА

Ҳамма нарса тахт

«Оқ олтин» карвонлари манзил сари отланадиган вақт келди. Ҳосилни пешма-пеш қабул қилиш ва унинг сифатини таъминлашда пахта тайёрлаш ходимларининг масъулияти катта.

Ҳосил конвейерининг узлуксиз ишлаши, терилган пахтанинг вақтида қабул қилиниши ва яхши сақланиши учун ҳамма нарса тахтми?

Қорақалпоғистон АССР Беруний пахта тозалаш заводи директори Р. Бекимбетов бу саволга жавоб бературиб, корхона коллективи амалга ошираётган ишлар тўғрисида гапириб берди.

— Беруний райони пахтакорларининг бу йилги марралари мамлакатга 41 минг тонна «оқ олтин» етказиб беришдан иборат. Интенсив технологияни дадил қўлланиш, коллектив ва оила пудратини кенг жорий этиш туфайли далаларда юқори ҳосил етиштирилди. У ҳар йилгидан эрта пишиб етилди. Сентябрнинг дастлабки кунлариданоқ йиғим-теримни оммавий қизғин тус олдириш кўзда тутилган. Ҳозирча танлаб терилмоқда. Заводда ва тайёрлаш пунктларида ҳосилни қабул қилишга ҳамма нарса шай. Эскирган ускуналарнинг кўпчилиги янгиланди. Замонавий пресслар, момиқ ажратадиган, чангни ютадиган агрегатлар ўрнатилди. Мавжуд 6 та тайёрлаш пунктида технологик ускуналар, майдончалар созлаб қўйилди. Қуритиш-тозалаш цехи кенгайтирилди. Барча касбдаги ва барча даражадаги кадрлар аттестациядан ўтказилди. Пунктлар қошида умумий овқатланиш ва хизмат кўрсатиш тармоқлари иши намунали йўлга қўйилган.

Ф. ЗОҲИДОВ.

Ҳосил чўғи баланд

Учқўрғон районидаги Москва колхозида ўтказилаётган мусобақада Файзираҳмон Исроилов бошлиқ бригада пешқадамлик қиляпти. Бригадада барча агротехник тадбирлар оби-тобида бажарилаётир.

Ҳозиргача қатор ораларига беш марта комплекс ишлов берилди, ниҳоллар сифатли озиқлантирилиб, маромида суғорилди. Ғўзага белгиланган нормадаги минерал ўғитлар солиб бўлинди, энди маҳаллий ўғитга зўр берилмоқда. Механизаторлар Турғунпўлат Абдулхаев, Олимжон Бўронов, сувчилардан Ёқубжон Давронов, Раҳматилла Аҳмадалиев ишда шижоат кўрсатмоқдалар. Аҳил коллектив беш йилликнинг учинчи йилида ҳар гектар ердан пландаги 35 центнер ўрнига 38 центнердан хирмон кўтаришга бел боғлаган.

А. АБДУҒАНИЕВ.

ПАХТАКОР ЎРТОҚЛАР!

● РЕСПУБЛИКАМИЗДАГИ ИЛҒОР ХЎЖАЛИКЛАРДА ПАХТА ТЕРИМИ БОШЛАНДИ. ИШДА СУРЪАТ ВА СИФАТ БИРЛИГИНИ ТАЪМИНЛАБ, ХИРМОНЛАРНИНГ БАРВАҚТ ЮКСАЛИШИГА ЭРИШАЙЛИК.

● **ДЕФОЛИАЦИЯНИ СИФАТЛИ ЎТКАЗИШ —ШУ КУННИНГ МУҲИМ ВАЗИФАСИ.**

● ЙИҒИМ-ТЕРИМ ТЕХНИКАСИ ИШГА ШАЙ БЎЛСИН!

● **СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚАНИНГ ОММАВИЙЛИГИ, ОШКОРАЛИГИ ВА ТАЪСИРЧАНЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ — МАВСУМНИ МУВАФФАҚИЯТЛИ ЎТКАЗИШ ГАРОВИ!**

● 5 МИЛЛИОН 250 МИНГ ТОННАЛИК КАТТА ХИРМОН ЮМУШЛАРИНИ ГАЗЕТАМИЗДА ЭЪЛОН ҚИЛИНГАН БИР ГРУППА «ОҚ ОЛТИН» УСТАЛАРИНИНГ ҲАМКАСБЛАРИГА ДАЪВАТИ АСОСИДА ТАШКИЛ ЭТАЙЛИК!

АГРЕГАТЛАР БАРАКАСИ

Айни кунларда Косонсой районидаги «ВЛКСМ XX съезди» совхози далаларига борган кишининг кўзи қувнайди. Бу ерда кенг майдонларда пахталар чаман-чаман очилди. Лўппи-лўппи «оқ олтин»ни чевар теримчилар завқ билан термоқдалар. Уларнинг ҳар бири кунига 50—70 килограммдан пахта териб, хирмонга барака киритмоқда.

Хўжаликнинг янги ўзлаштирилган 300 гектар пахтазорида машиналар ҳайқириғи бaралла авжига чиқди. Миришкорлар ҳосилнинг асосий қисмини «зангори кема»лар бункеридан тўкишга аҳд қилишган.

— Бу йил, айниқса, Бекназар Тожиев бошлиқ звено далаларида мўл ҳосил етиштирилди. Коллектив 21 гектар майдонда деҳқончилик қилди. Ҳалол меҳнат ўз самарасини берди. Куни кеча звенодан хушхабар келди. Азаматлар машиналар билан дастлабки теримдаёқ, йиллик планни бажардилар. Хўжалик хирмонига 14,5 тонна «оқ олтин» тўкилди.

Суратда: илғор звено бошлиғи Бекназар Тожиев.

Е. Ботиров фотоси.

Дастлабки тола тайёр

● **Ўзбекистоннинг шимолий районлари янги пахта ҳосилини давлатга топшира бошладилар. Неча ўн йиллар давомида биринчи марта Хоразмнинг қайта ишлаш корхоналарига пахта сентябрда эмас, балки августнинг сўнгги кунларида топширилди. Қулай об-ҳаво шароитлари ҳам, ғўза жадал парвариш қилинганлиги ҳам бунга кўмаклашди.**

Урганч пахта заводида янги ҳосилни қайта ишлашга киришилди. Трактор прицепларида келтирилган ҳосил тўппа-тўғри технология линияларига узатилмоқда.

Заводда машина-ускуналарни мавсумга ҳозирлаш ишлари комплекс тарзда ўтказилди. Қўшимча тола ажраткич линияси, кучли чанг сўрғичлар ишга туширилди, янги линтерлар, қабул қилувчи-узатувчи механизмлар ўрнатилди.

— Барча сараловчилар, технологлар, лаборантлар қайта тайёрланди, дейди заводнинг бош инженери С. Жуманиёзов. — Мавсумга ҳозирлик кўрар эканмиз хом ашё етказиб берувчилар билан ҳам суҳбатлар ўтказдик. Пишиб етилмаган пахтани териш ёки ифлос ва нам хом ашёни келтириш умумий ишимизга зарар етказишига, ҳар биримизнинг даромадимиз камайишига уларни ишонтирдик.

Бу йил Урганч пахтакорлари 40 минг тоннадан кўпроқ пахтани қайта ишлашлари лозим.

Хом ашёни қабул қилишга бениҳоя қисқа муддатларда ҳозирлик кўрилди. Заводларда энг тажрибали ходимлардан тузилган махсус ремонт бригадалари алоҳида участкаларга бириктириб қўйилди. Бу эса ишларнинг боришини анча жадаллаштирди. Ремонт учун зарур материаллар ўз вақтида тайёрлаб қўйилганлиги ҳам ёрдам берди.

Пахтачилар ўз корхоналарининг иш зонасидаги экология вазиятини соғломлаштиришга алоҳида эътибор бердилар. Толани чигитдан ажратиш вақтида осмонга учадиган чанг сиҳат-саломатлик учун жуда зарарли экани маълум. Шу сабабли областда қуритиш-тозалаш цехлари қурилди ва реконструкция қилинди. Дастлабки қайта ишлаш операцияси аҳоли зич яшайдиган районлардан олисда ўтказилади. Заводларнинг ўзида ҳам 60 тача янги марказдаги чанг сўрғичлар қўшимча равишда монтаж қилинди.

Тайёрлов пунктларига пахта келтирилмоқда

● **Сурхондарё областининг тайёрлов пунктларига Ангор, Термиз ва бошқа жанубий районларнинг хўжаликларидан пахта топширила бошланди.**

Фарғоналиклар теримга тушди

● **Фарғона областининг хўжаликларида етилган пахта танлаб терила бошланди. Терим мавсумини Ленинград районидаги Энгельс номли колхоз миришкорлари бошлаб беришди.**

М. Насриддинова бригадаси бу хўжаликда кўп йиллардан бери мусобақа пешқадамлари қаторида турибди. 44 гектарли майдонда коллектив фақат уруғлик пахта етиштирмоқда. Шу сабабли етилган ҳосил қўлда териб олинади. Уруғлик пахтани эҳтиёт қилиб териш опасингил Муқаддас ва Рисқинисо Ҳотамоваларга, Карима Абдуллаевага ишониб топширилди. Уларнинг ҳар бири ҳозиргача бригада хирмонига дастлабки тонна хом ашёни келтириб топширди.

Бригада коллективи уруғлик пахтани 15 сентябргача териб олиш ва давлатга саксон тоннадан зиёд хом ашё сотишни мўлжалламоқда. Яна 70 тонна пахта техника эҳтиёжлари учун чигит олиш мақсадида терилади.

(ЎзТАГ).

БИРГАЛИКДА ТАДҚИҚОТЛАР

УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИ, 1 сентябрь. (ТАСС). «Мир» комплекси ичидаги Совет — Афғон экипажининг иккинчи иш куни Москва вақти билан соат 9 да бошланди ва ярим тунгача давом этади. Биргаликдаги учишда «Шамшод» экспериментлари программасига доир тадқиқотларга каттагина ўрин ажратилган. Бу программа Афғонистон Республикаси территориясини визуал кузатиш ва съемка қилишни ўз ичига олган. Космонавтлар бу ишларни Катэ-140 стационар фотоаппарати, дастаки камералар, МКС-М ва «Спектр-256» спектрометрлари ёрдамида бажармоқдалар. Олинган ахборот мамлакат илм-фани ва халқ хўжалиги кўпгина тармоқларининг манфаатларини кўзлаб, шу жумладан нефть, газ ва бошқа фойдали қазилмаларни, шунингдек ер ости сув запасларини излаб топиш учун фойдаланилади.

Инсон организмининг космик учиш шароитларига кўникиш хусусиятларини ўрганишни давом эттириш — Совет — Афғонистон илмий программасининг муҳим йўналишларидан биридир. Шу мақсадда Владимир Ляхов, Валерий Поляков ва Абдул Аҳад Моманд комплекс медицина экспериментларини бажармоқдалар. Шу экспериментлар чоғида космонавтларнинг иш қобилияти тадқиқ этилади, вазнсизлик нохуш таъсирининг олдини олиш воситалари самарадорлигига баҳо берилади.

Биологик экспериментлар туркуми бошланди. Бу экспериментлардан кузатилган мақсад, жумладан, олий ўсимликларда оқсил ва кальций моддалари алмашинуви хусусиятларини ўрганишдан, аквариум балиқчалари ва хлорелла намунасида эса мураккаб экология системасининг барқарорлигига баҳо беришдан иборатдир.

Владимир Титов билан Муса Манаров кеча «Айнур» қурилмасида микрогравитация шароитида оқсил препаратларнинг монокристалларини олиш технологиясини пишиқтириш мақсадидаги экспериментларни бошладилар. Бугун улар бир туркум Интерферонни электрофорез усулида тозалайдилар, Ер атмосферасининг оптик хусусиятларини белгилашга доир бир қанча ўлчашларни бажарадилар.

Кун мобайнида космонавтлар транспорт кемаларидаги хусусий анжомларни алмаштиришлари лозим, чунки Владимир Ляхов билан Абдул Аҳад Моманд «Союз ТМ-5» кемасида Ерга қайтиб тушадилар.

Тадқиқотчи-врач Валерий Поляковнинг берган баҳоларига кўра, беш космонавтнинг ҳаммаси соғ-саломат бўлиб, ўзларини яхши ҳис этмоқдалар.

БИЛИМЛАР КУНИ, ТИНЧЛИК ДАРСИ

Мамлакатнинг барча ўқув юртларида биринчи сентябрьдаги машғулотлар Тинчлик дарси билан бошланди. Мактаб ўқувчилари, ҳунар-техника билим юртларининг талабалари ва студентларнинг анъанавий байрами — Билимлар куни ана шу дарсдан бошланади. Тинчлик дарси ёш авлоднинг планета узра мусаффо осмонни сақлаб қолиш учун масъулиятни ҳис этишига ёрдам беради.

Шу ўқув йилида Ўзбекистонда тўрт миллиондан ортиқ ўқувчи машғулотларни бошлайди. Улардан 500 мингдан кўпроғи биринчи синф ўқувчиларидир. Шуларнинг ярми олти ёшдан бошлаб ўқитилмоқда. Ҳунар-техника билим юртларининг 295 минг талабасига 230 хил ихтисос ўргатилади. Олий ўқув юртлари ва техникумларга ярим миллиондан ортиқ йигит ва қиз қабул қилинди.

Партия ва меҳнат ветеранлари, олимлар, жангчилар, меҳнат коллективларининг, партия, совет ва касаба союз ташкилотларининг вакиллари ёшларни сентябрь байрами билан табрикладилар. Шу куни ёшларга оқ йўл тилаб, эзгу истаклар билдирдилар. Сўзга чиққан кишилар совет кишиларининг бунёдкорлик меҳнати учун тинчлик зарурлиги тўғрисида, ядро хавфига қарши курашаётган давлатимизнинг тинчликсевар сиёсати ҳақида гапирдилар.

Бу йилги Билимлар куни ўзига хос хусусиятга эга. Бу йил халқ таълими системасининг барча бўғинларида КПСС XXVII съезди талаблари асосида қайта қуриш амалга оширилиши керак. Мактаблар ва ҳунар-техника билим юртларини демократиялаш, ёшларни ўқитиш ва тарбиялашнинг сифатини ошириш юзасидан жуда катта вазифалар қўйилмоқда. Мактаб ислоҳотини амалга ошириш давомида ўқувчилар билимларни чуқур эгаллашларига, касб ўрганишларига, уйғун камол топган кишилар бўлиб етишишларига ҳаракат қилиш керак.

Мактаблар, ҳунар-техника билим юртлари ва бошқа ўқув юртларининг янги бинолари фойдаланишга топширилган республиканинг қишлоқ ва шаҳарларида Билимлар куни айниқса байрамона кайфиятда нишонланди. Биринчи сентябрь куни Тошкент шаҳрининг турли районларида 9 та янги мактаб очилди. Ўзбекистон пойтахтининг Киров районида 1176 ўқувчига мўлжалланган 273-мактабда машғулотлар бошланди. Ушбу мактабда ўқиш, спорт машғулотлари, меҳнат тарбияси билан шуғулланиш учун барча шарт-шароит яратилган. Сузиш бассейни, тир, теплица қурилган.

Биринчи сентябрь куни ўқув йили бошланишига бағишланган тантаналарда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

Орол денгизи:

ЕЧИМЛАР БИРГАЛИКДА ИЗЛАНМОҚДА

ДУШАНБЕ, 30 август. (ТАСС мухбири). «Новый мир» журнали ва Тожикистон Ёзувчилар союзининг нашри бўлган «Помир» адабий-бадиий журнали ташаббуси билан уюштирилган «Орол-88» комплекс экологик экспедициясининг қатнашчилари бугун «Жаҳон томи» деб ном олган музликларга йўл олдилар. Мазкур экспедиция СССР Табиат давлат комитети, Тинчликни ҳимоя қилиш Совет комитети ва СССР Халқ таълими давлат комитети билан биргаликда ўтказилмоқда.

— Орол денгизининг тақдири айрим маҳкамаларнинг хусусий иши бўлмай қолди, деб таъкидлади «Помир» журналининг редактори М. Мулложонов. Ҳозир бу ишда кенг жамоатчилик иштирок этмоқда. Экспедицияда ёзувчилар, Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон олимлари қатнашмоқдалар. Биз Орол ҳавзасидаги экологик вазиятни ўрганиш билан бир қаторда мазкур регионда сувдан ноoқилона фойдаланиш системасининг социал, демографик, маданий ва иқтисодий оқибатларини ҳам тадқиқ этамиз.

Экспедициянинг йўли Помир ва Тянь-Шань тоғларидан бошланаётгани бежиз эмас. Шу ерлардаги баланд тоғ чўққиларидан Орол денгизига оби ҳаёт элтаётган Амударё ва Сирдарё бошланади. Шундан кейин биз суғориладиган деҳқончиликнинг асосий зоналари бўлган Ўзбекистон, Туркманистон, Қозоғистон водийларига йўл оламиз, катта ҳажмдаги илмий иш бажариш билан бир қаторда жамоатчилик вакиллари билан учрашамиз, партия ва хўжалик раҳбарлари билан суҳбатлашамиз.

«Орол-88» экспедицияси қатнашчилари икки ой мобайнида тўплаган барча материаллар «Новий мир» ва «Помир» журналларида эълон қилинади. Экспедиция ишини кино ҳужжатчилар лентага туширмоқдалар. Ушбу фильм марказий телевидение орқали намойиш этилади.

ТОШКЕНТ

Экологик ҳалокат хавфи сақланиб турибди. Қурилаётган тадбирлар қуриётган Оролни қутқариш учун ҳали етарли эмас. Оролбўйи муаммоларига бағишланиб Тошкентда ўтказилган республика ҳукумат комиссияси мажлисида шу ҳақда гапирилди. Мажлисни комиссия раиси, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, республика Давлат агросаноат комитетининг раиси И. Ҳ. Жўрабеков олиб борди.

Республика олимлари комиссия аъзоларига регионда содир бўлган вазият ҳақидаги ахборотни баён этдилар. Улар денгизнинг қуриб бораётган тубидан шамол ҳар йили 72 миллион тоннага яқин тузни учириб кетаётганлигини таъкидлашди. Денгиздан анча наридаги ерларга тушаётган ана шу туз ерларнинг унумдорлигини ва қишлоқ хўжалик экинлари ва яйловларнинг ҳосилдорлигини анча пасайтирмоқда. Сўнгги йилларда бу ерда ўсимликларнинг юзга яқин тури йўқолиб кетди, илгариги қалин тўқайзорлар ҳувиллаб қолган шўрхок ерларга айланди. Саҳрога айланиш жараёни давом этмоқда. Оқибатда ҳар йили 100-120 миллион сўмлик зиён кўрилмоқда.

Социал-иқтисодий вазият ҳам мураккаб бўлиб турибди. Орол бўйида аҳоли жон бошига ичимлик суви истеъмол қилиш даражаси медицина нормаларига қараганда бир неча марта камдир. Айни вақтда аҳволни бирмунча ўнглаб олишга ёрдам берадиган магистрал водоводлар ва водопроводлар қурилиши пудратчи ва буюртмачиларнинг идоравий келишмовчиликлари оқибатида тўхтаб қолди.

Мажлис қатнашчилари нутқларни муҳокама қилишар экан, республика олимлари ҳам ҳали етарлича активлик билан самарали ишламаётганликларини таъкидладилар. Академия институтлари ҳамда илмий-тадқиқот институтлари ушбу муаммони саккиз йилдан бери ўрганмоқдалар. Аммо Оролни ва унинг атрофидаги территорияни қутқариш учун таъсирчан чоралар ҳозирча топилгани йўқ. Тадқиқотлар ва экспериментлар оз куч билан суст олиб борилмоқда, бу ўринда зарур бўлган қудратли техникадан фойдаланилаётгани йўқ. Мутахассисларнинг кўпгина таклифлари кўпинча, ҳатто практикада текшириб кўрилмаяпти.

Республика ҳукумат комиссияси шуни инобатга олиб, олимлар ишини яхшилаш юзасидан конкрет тадбирлар белгилади. Илмий ечимларни мувофиқлаштирувчи кенгаш тузилиши, регионда ҳайвонот ва ўсимлик оламини тиклаш ва сақлаб қолиш учун Оролбўйида қўриқхоналар ташкил этилиши ана шулар жумласидандир. Илмий тадқиқотларнинг энг муҳим йўналишлари белгиланди.

(ЎзТАГ).

Халқ ҳокимияти сабоқлари

ДЕПУТАТ ВА ПЛАН

Ўзбекистон ССР Олий Советидан репортаж

Завод ўзининг плани оширилишини талаб қилиш ҳоллари тез-тез учраб турадими? Одатда планни камайтиришга ҳаракат қилишади. Мана Қаршидаги тажриба ремонт-механика заводига келгуси йил планини «бердилар». Планда саккиз ярим миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш кўзда тутилган. Завод эса ўн тўрт миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришни ўз олдига вазифа қилиб қўйди! Бунда албатта маҳсулот турларини аниқлаш, ускуналарни янгилаш, уй-жойлар қуриш тўғрисида ғамхўрлик қилиш назарда тутилган. Нима ҳам дейиш мумкин. Оқилона, бажарса бўладиган, давлатга ҳам, меҳнат коллективига ҳам нафли талаблар.

Қарши шаҳридан депутат Валерий Александрович Лозицкий (210-округ) Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида ана шу корхона муаммолари тўғрисида фикр юритмоқда. Эътибор беринг-а, мазкур масала бош бошқармада эмас, министрликда ва ҳатто Госпланда эмас, республика Олий Совети Президиумида муҳокама қилинмоқда.

Илгарилари депутатлар план лойиҳаси билан сессиядан бир неча кун илгари танишиб чиқар эдилар. Планлар ғоят беками-кўст тузилганиданми ёки депутатлар ишнинг моҳиятини аниқлашга улгура олмаганликлариданми сессияда ҳамма депутатлар уни ёқлаб овоз бераверар эдилар. Баъзи аниқликлар киритиларди, албатта... Шу билан уни атрофлича муҳокама қилгандек бўлардилар. Хато ва камчиликлар кейинчалик юзага чиқарди. Кейин эса завод тўла қувват билан ишламаётганлиги, қурилиш эса ғиштсиз, шифохона зарур ускуналарсиз қолганлиги маълум бўлиб қоларди. Эҳтимол депутатлик нишонини таққан ишчи, инженер ва врач айниқса қийин аҳволда қолар эди. Чунки улар ана шу планни ёқлаб овоз берган эдилар, энди кимга шикоят қилиш керак?

Энди шикоят қилиш ҳақиқатдан ҳам кеч эди. Оқилона планлаштиришни таъминлаш керак. Мана Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми бир мунча бошқачароқ тадбирни амалга оширмоқда: сессия бошланишидан бир неча ой илгари план лойиҳаси депутатлар муҳокамасига қўйилди. Шундан кейин сессия 1989 йилги Давлат планини тасдиқлайди ва унга қонун тусини беради.

Биз давлат плани деймиз. Бироқ давлат манфаатларини ифодалашга ким вакил қилинган? Баъзида биз давлат манфаатларини маҳкамачилик мулоҳазалари ва даъволари, маҳаллийчилик билан алмаштириб қўймаяпмизми? Мана шундай ҳам бўлади: ўзини корхона хўжайини деб билган бош бошқарма заводдан ишлашни, ортиқча ресурсларни кўпроқ сақлаб қолишни талаб қилади...

Планлар ҳам «юқори»дан берилади. Уларда конкрет имкониятлар—ҳисобга олинмаслиги у ёқда турсин, кўпинча оқилона фикр ҳам ҳисобга олинмайди. Умумдавлат иқтисодий стратегияси мавжуд, албатта. Ҳар бир коллективнинг ишини унга мувофиқлаштириш мумкин. Бироқ меҳнат коллективининг фикрини ҳисобга олиш лозим — коллектив умумдавлат иқтисодий стратегиясини бойитадиган, асосий вазифаларни ҳал этишга кўмаклашадиган йўлларни кўрсатиб беради.

Гарчи план органлари ва идоралардаги баъзи кишилар халқ хўжалигини программалаштиришда бутун чоралар билан устунликни сақлаб қолишга уринаётган бўлсалар, уларга Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги қонунни эслатиб қўямиз. Мазкур қонун меҳнат коллективига катта ҳуқуқлар бериб, уни ижодий ташаббус кўрсатишга, кенг халқ оммасининг меҳнат активлигини оширишга илҳомлантиради. Ниҳоят, СССР статистика Давлат комитетининг ахборотини эслатиб ўтамиз. Ахборот ҳаммамизни қувонтираса-да, аммо сабоқ бўларлидир.

Республикамиз биринчи ярим йилликда саноат маҳсулоти етказиб бериш юзасидан шартнома мажбуриятларини бажариш соҳасида мамлакатда охирги ўринга тушиб қолди. Бизда маҳсулот (иш, хизмат) ҳажми ва меҳнат унумдорлигининг ўсиши энг паст даражада бўлди.

Буни мисоллар билан кўрсатиш учун яна Қаршидаги ўша заводнинг фаолияти ва имкониятлари ҳақида фикр юритамиз: агар завод ўз фойдаланилмаган ресурсларининг лоақал бешдан бир қисмини ишга сола олганда эди, корхонада маҳсулот ишлаб чиқариш ва меҳнат унумдорлиги суръатларини уч-тўрт баравар ўстиришга эришган бўлур эди. Аминмизки, бошқа меҳнат коллективлари ҳам шундай деб жавоб берган бўлур эдилар.

Олий Советда ўн тўққизта доимий комиссия бор. Комиссияларнинг аъзолари бўлган депутатлар олтита йиғма группа — тайёргарлик комиссиялари тузганлар. Бу комиссиялар келгуси йилга мўлжалланган халқ хўжалигини ривожлантириш плани лойиҳасини кўриб чиқишга киришдилар. Лойиҳани республика Госплани ҳам кўриб чиққан.

Бу борада энг аввало ишларнинг ташкил этилиши қизиқарли ва ибратлидир. Бундан маҳаллий Советлар фойдаланса бўлади. Тайёргарлик комиссияларига давлат арбоблари кирган, улар ўз соҳасининг билимдонларидир. Комиссиялар бирон бир тармоқнинг муаммоларини кўриб чиқиш чоғида фақат «тармоқ» муаммолари билан чекланиб қолмайдилар: ҳар қандай холатда ҳам инсон омили, социал жиҳатлар биринчи ўринда туради. Шунинг учун ҳам колхозчи, ишчи, инженер, агроном, иқтисодчи, олим билан ёнма-ён врач, ўқитувчи, партия ходими, касаба союз арбоби ўтирибди. Ишнинг бундай ташкил қилиниши муаммоларни ҳал этишда машъум қолдиқ принципи устунлик қилмаслигига ишончни оширади. Маълумки, бундай принцип социал ва маданий соҳаларга оид муаммоларни иккинчи ўринга суриб қўяр эди.

...Масалан, август ойининг сўнгги кунларида Госплан, министрликлар, идоралар, кўпгина йирик корхоналар ва институтлар фаолиятининг одатдаги мароми ўзгарди — у ерга депутатлар боришди.

Даставвал, биринчи принципиал мулоҳазани айтайлик: планда турли министрликлар, идоралар, муассасаларнинг таклиф ва мулоҳазалари ҳисобга олинган, бироқ унда меҳнат коллективларининг фикри зарур даражада ўз ифодасини топмаган. Масалан, «Ирреммаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси қаршиликларнинг фикрига қулоқ солганда эди, республиканинг олтита заводида бир хил типдаги скреперларни ремонт қилмаган, яъни уларни бошқа бир корхона ихтиёрига ўтказган ва миллион сўмлаб маблағни тежаб қолган бўлур эди.

Бироқ планнинг ҳозирги лойиҳасини ҳам билимдон кишилар тузишган, улар маълум жиҳатларга асосланишган ва ўз таклифларини ҳимоя қиладилар. Демак, мунозара қизғин тус олади — проблемаларни муайян завод, тармоқ ва сайлов округи позицияларидан турибгина кўриб чиқиш мумкин эмас. Ишга кенг нуқтаи назардан, айни вақтда планнинг ҳар бир моддасига атрофлича ёндашиш зарур.

Қарши шаҳридан бизга таниш бўлган депутат, шаҳар партия комитетининг биринчи секретари инженер В. Лозицкий тайёргарлик комиссиясидаги ҳамкасблари — ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлими президиумининг раиси Ш. Акмалхонов, «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори И. Мусин билан биргаликда конкрет топшириқ олди: улар Госпланда беш йиллик топшириқларини бажариш резервларини сафарбар этиш, давлат буюртмасининг мазмуни ва структураси, нормативлар системаси билан танишиб чиқадилар.

Бу борада қуйидаги ҳолат депутатларнинг алоҳида эътиборини жалб қилди: маҳсулотнинг кўзда тутилган ўсиши вужудга келган қолоқликни ҳисобга олганда талаб этиладиган даражадан пастдир. Ҳар бир процент замирида пул, металл, ёқилғи, меҳнат бор... уларнинг ҳаммасини салмоқлаб ва турли ҳолатларда чамалаб кўриш керак. Маслаҳат зарур бўлса, республика академияси Экономика институти ҳамда Ишлаб чиқарувчи кучларни ўрганувчи кенгаши, Меҳнат илмий-тадқиқот институтининг Ўзбекистон филиали, Молия министрлиги, Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитетининг мутахассислари экспертлар сифатида ёрдамга келадилар. Мазкур масалани кўриб чиқишда Госплан вакиллари ҳам иштирок этадилар.

Бу — муаммога умуман назар ташлашдир. Шу билан бир вақтда вазият ҳар томонлама ўрганилади. Чунончи, депутатлар «Машхлопок» бирлашмасида маҳсулот сифатини яхшилаш, қишлоқ хўжалиги техникасини такомиллаштириш чораларини муҳокама қиладилар. Бирлашма ходимлари нима учун қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги корхоналарида ишлаб чиқаришни ўстириш суръати беш йиллик топшириғидан 16,2 процент паст эканлигини тушунтириб беришларига тўғри келади. Сўнгра трактор ва пахта териш машинасининг янги моделларини яратишга нималар тўсқинлик қилаётганлигини сўзлаб берадилар.

Шу тариқа миқдорий кўрсаткичлар тўғрисидагина гап бормайди — экономиканинг барча жабҳалари, биринчи навбатда сифат ва рентабеллик депутатларнинг диққат марказида бўлади. Депутатлар шу аснода саноат, транспорт ва алоқа, фан ва техниканинг энг муҳим тармоқларини назардан ўтказадилар.

Комиссиялар муҳокама этаётган масалаларнинг узвий боғлиқлиги эътиборни жалб қилади.

— саноат, транспорт, алоқа, фан ва техника;

— агросаноат комплекси, сув хўжалиги, табиатни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш;

— қурилиш;

— уй-жой-коммунал хўжалиги, савдо ва маиший хизмат;

— халқ таълими, соғлиқни сақлаш ва социал таъминот, хотин-қизлар меҳнати ва турмуши масалалари, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш муаммолари ўзаро боғлиқ ҳолда кўриб чиқилади. Планнинг асосий кўрсаткичларини ишлаб чиқувчи комиссиянинг иши айниқса мураккабдир. Чунки биз ўзимизнинг барча фикр-мулоҳазаларимиз, таклифларимиз ва истакларимизни реал имкониятларимиз билан мувофиқлаштиришимиз керак. Куч ва воситаларимиз чексиз эмас...

Бу эса ресурсларимиздан қай тариқа фойдаланишимизга боғлиқ.

Бу ўринда яна ўша Қаршидаги заводга назар ташлайлик. Завод уй-жой фондини кенгайтириш, ускуналарни янгилашда ўзига ёрдам беришларини сўрамоқда. Унга маблағ йўқлигини айтишмоқда. Завод олаётган фойданинг катта қисмини — 1 миллион сўмни ҳар йили бош бошқарма ундан тортиб олмоқда. Бу пул қандай мақсадлар учун олиб қўйилмоқда. Ёмон ишлаётган заводларга ёрдам бериш учунми? Ёки, эҳтимол, завод тўғрисида ғамхўрлик қилиши лозим бўлган аппаратни маблағ билан таъминлаш учунми? Агар ана шу аппарат заводга оқилона раҳбарлик қилганида, корхонада ишлаб чиқариш ўсиши билан бирга фойда ҳам кўпайган, олинган фойда уй-жой, болалар боғчаси, спорт комплекси қуриш учун ҳам етган, шу билан бирга иккинчи сменани таъминлаш учун ишчилар қабул қилинган бўлур эди.

Биринчи ва иккинчи сменада одамлар бекор туриб қолишини олдиндан кўра билиш мумкин: ускуналар бундан чорак аср илгари ишлаб чиқарилган ва ҳозир эскириб қолган. Бу борада Госпланнинг роли қандай? Госплан умуман саноатда эскирган машина-ускуналарнинг 1,5 процентини, машинасозликда — асосий тармоқда 1,4 процентини олиб ташлашни планлаштирган. Бундай суръатларда барча корхоналарни фақат XXI асрнинг ўрталаридагина янги ускуналар билан таъминлаш мумкин бўлади. Ўша пайтда баъзи заводлар эскирган техника музейларига айланади. Бу эскича фикрлашнинг яққол намунасидир.

Планлаштиришда муайян диалектикага — ҳамма нарса ўзаро боғлиқлигига асосланилади. 1989 йил плани лойиҳасида қуйидагиларни ўқиймиз: мактабгача тарбия болалар муассасалари билан таъминланиш 37 процентдан ошмайди — бу эса умуман мамлакатдагидан яна икки баравар камдир Туғилиш кўп бўлган республикамизда бундай планлаштириш, айниқса ажабланарлидир. Бироқ бошқа жиҳатдан олганда, Енгил саноат министрлиги беш йилликнинг тўрт йили давомида 370 миллион сўмлик маҳсулотни етказиб бера олмаслигини назарда тутадиган бўлсак, бундай болалар боғчаларини қуриш учун пулни қаердан олиш мумкин? Айни вақтда Енгил саноат министрлиги соҳасида қувватларнинг тахминан учдан икки қисмидан фойдаланилмоқда.

Бу борада республика Давлат агросаноат комитети энг катта қарздорлардан биридир. Давлат агросаноат комитети колхозлар ҳисобига болалар муассасаларини фойдаланишга топшириш беш йиллик планини ўн икки минг ўрин қисқартиришни мақбул деб топди, оилавий пудрат, ижара системасини жорий этиш ва бошқа ресурслар ҳисобига қўшимча маблағлар олишнинг эса уддасидан чиқа олмади.

Тайёргарлик комиссиялари конкрет планни яхшилашнигина эмас, шу билан бирга ҳаётий муҳим проблемаларни ҳал этишга эскича ёндашувларга қарши курашишни, бошқарувнинг барча бўғинларида янгича фикрлашни қўллаб-қувватлашни, ҳар бир меҳнаткаш қалбида соҳиблик туйғусини, хўжалик юритишнинг чинакам социалистик методларига содиқликни тарбиялашни ўз бурчи, деб ҳисобламоқда. Депутатлар XIX партия конференцияси эълон қилган халқ ҳокимияти, ошкоралик, қайта қуришни мустаҳкамлаш йўлини ана шундай амалга оширмоқдалар.

Депутатлар ишга киришар эканлар. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси П. Қ. Ҳабибуллаев, Раис ўринбосари А. П. Романовский билан учрашиб, тайёргарлик комиссияларининг иш принципларини, уларнинг вазифаларини муҳокама қилдилар. Сўнгра ўз вазифаларини аниқлаб олиб, ишга киришдилар. Бу уларнинг иш услубидаги янгиликдир. Бу иш демократиянинг яна бир мактаби бўлиб қолади: депутатлар ҳам ўз бурчини қандай бажариш зарурлигини доимо ўрганиб боришлари керак.

Сентябрь ойининг биринчи ўн кунлигида депутатлар планни таҳлил этишни ниҳоясига етказадилар — биз ана шу иш натижалари тўғрисида маълум қиламиз.

Е. ЕФИМОВ,
ЎзТАГ шарҳловчиси.

• Ғўза парвариши қандай бормоқда?

ИМТИҲОН ТАШВИШИ

Ғалаба районидаги «Коммунизм» совхози деҳқонлари экин парваришидаги ҳар бир агротехник тадбирни сифатли бажаришяпти. Ўз вақтида озиқлантирилган, суғорилган ва ишлов берилган ғўзаларда 8—10 тадан бўлиқ кўсак санаш мумкин.

Совхоз авваллари қолоқлар сафида эди. Уч йилдирки, қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг асосий турларини етиштириш ва сотиш бўйича давлат план-топшириқлари ортиғи билан бажариб келиняпти.

Факт: об-ҳаво ноқулай келган ўтган йилда ҳам меҳнат кўрсаткичлари чакки бўлмади. Совхознинг пахта хирмони 3941 тоннага етди. Бу — пландагидан 21 тонна кўп, демак. Ҳосилдорлик гектар бошига 28,9 центнерни ташкил этди. Ҳосилнинг 3058 тоннаси машиналар ёрдамида йиғиштириб олинди ёки ҳар бир агрегат билан терилган пахта қарийб 80 тоннани ташкил қилди. Қаршибой Рўзиматов, Нормат Турагалов, Мардали Захардинов, Абдурасул Камолов бошлиқ бригадалар пахта тайёрлаш планларини 104 111 процентга етказдилар.

Жорий йилда ҳам ушбу бригадалар далаларида экин ривожи дуркун. А. Камолов бошлиқ бригада даласида ғўзалар шиғил-шиғил кўсак тугди. Тажрибали механизатор, КПСС XXVII съезди делегати Замира Рўзматова ғўза парваришида актив қатнашиб, кўпчиликка ибрат бўляпти. У шу кунларда ўзининг «пўлат оти»ни терим мавсумига шайлаб қўйди.

Факт: Замира Рўзматова ўтган йили 130 тонна «оқ олтин»ни «зангори кема» бункеридан бўшатиб, социалистик мусобақа ғолиби бўлди. Хотин-қизлар ўртасида механизатор кадрлар тайёрлаш борасида фаол иш олиб бормоқда.

Малик Байрамов бошлиқ бригада коллективи жорий йилда 54 гектар ерда пахта, 40 гектар майдонда маккажўхори, 30 гектарда каноп ўстириб, улардан юқори ҳосил олиш ниятида парваришни авж олдирмоқда.

Хўжаликда бу йилги терим мавсумига пухта ҳозирлик кўрилаётир. Дала шийпонларини деҳқоннинг иккинчи уйига айлантириш чора-тадбирлари кўрилди. Пахтакорларга маданий-маиший, савдо, медицина хизмати кўрсатишни намунали йўлга қўйиш совхоз маъмурияти, партия ва касаба союз ташкилотларининг диққат марказида.

Факт: 1987 йилда хўжалик салкам бир миллион сўм соф даромад кўрди. Бу маблағнинг ҳаммаси ишчи-хизматчиларни рағбатлантириш учун сарфланди. Хўш, даромад нимадан ва қандай ҳосил қилинди? Аввало — меҳнат унумдорлигини ошириш, фан-техника ютуқларини ишлаб чиқаришга кенг татбиқ этишдан. 1 центнер пахтанинг таннархи 70 тийинга арзонлашди. Рентабеллик белгиланган 22,2 ўрнига 30,8 процентни ташкил этди. Машина механизмлар пухта ремонт қилингани туфайли уларнинг узоқ муддат бенуқсон ишлаши таъминланди.

Совхоз коллективи бу йил давлатга салкам 4 минг тонна пахта сотиши керак. Иш кўлами ҳам шунга яраша ташкил этилган. Айни кунларда дефолиацияга пухта тайёргарлик кўриляпти. Бу муҳим тадбирнинг вақтида, сифатли ўтказилиши — пировард натижани белгилашда асосий омил. Бинобарин, пахтакорлар айни кунларда ана шу жиддий имтиҳон ташвиши билан яшамоқдалар.

А. МАННОПОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ОЗИҚ-ОВҚАТ ПРОГРАММАСИ — АМАЛДА

МАЖБУРИЯТ ҲИСОБИГА

Максим Горький номли совхозда бошқа соҳалар қатори боғдорчиликни жадал ривожлантиришга ҳам катта эътибор бериляпти. Боғлар ҳар йили кенгайтирилиб, мевали дарахтлар кўпайтирилмоқда. Шу боисдан ҳам хўжаликда мева тайёрлаш йиллик планлари ҳар йили муваффақиятли бажариляпти.

Хўжалик боғбонларининг бу йилги иш натижалари ҳам баракали бўлди. Улар эл дастурхонига 110 тонна мева-чева етказиб беришиб, йиллик планни ошириб бажардилар. Бу ишда Абдумалик Жўраев, Турғунбой Эргашев, Заврахон Тиллаевапарнинг хизматлари, айниқса, катта бўлди.

Шунингдек, райондаги «КПСС XXV съезди» ва Киров номли колхоз боғбонлари ҳам дастлабки муваффақиятга эришдилар. Ҳар икки хўжаликда давлатга 140-143 тоннадан мева етказиб берилди. Юқоридаги хўжаликларда мажбурият ҳисобига мева тайёрлаш қизғин давом этмоқда.

А. ВАҲОБОВ,
Балиқчи райони.

«Совет Ўзбекистони» материаллари изидан

«МАДАНИЙ МЕРОСГА ЗАВОЛ ЕТМАСИН»

Газетанинг 1988 йил 11 май сонида босилган юқоридаги сарлавҳали танқидий мақолада Хива шаҳар Ичанқалъа (ичкари қалъа) қўриқхона музейида ёдгорликларни қўриқлаш ва таъмирлашда камчиликларга йўл қўйилаётганлиги конкрет мисоллар орқали кўрсатиб ўтилган эди.

— Мақолада нуқсонлар тўғри танқид қилинган, — дейилади ХИВА РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИдан олинган расмий жавобда.

Район партия комитети бюросида бу масала кўриб чиқилди ва Ичанқалъа қўриқхона музейи маъмурияти камчилик ва нуқсонларни бартараф этиш юзасидан аниқ тадбирлар белгилаб, уларни амалга оширишга киришди.

Дишанқалъа (ташқари қалъа) деворини ноқонуний бузиб, ундан қурилиш материаллари сифатида фойдаланган ва уй-жой қурган О. Бойназаров, Р. Аллаберганов, О. Раҳмонов, О. Отажонов ва бошқаларга Хива шаҳар халқ суди ҳукмига асосан 300 сўмдан жарима солинди, қолган шахсларга нисбатан ҳам маъмурий чоралар кўрилди. Қалъанинг бузилиши ва емирилишини тўхтатиш юзасидан тадбирлар белгиланди.

Ичанқалъа музейи маъмурияти қўриқхона атроф-теварагининг санитария аҳволини яхшилаш бўйича ҳам ишлар олиб бораётир.

Мақолада кўрсатиб ўтилган ўзбек киноси асосчиларидан бири Худойберган Девонов яшаган уй тўғрисида Хива шаҳар Совети ижроия комитети 1979 йилнинг 14 сентябрида қарор қабул қилган эди. Лекин Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги ва Ичанқалъа музейи дирекцияси таклифи ва талабига асосан қабул қилинган қарорнинг бажарилиши тўхтатилди. Уларнинг талаб ва таклифлари бўйича Х. Девоновнинг уйи Ичанқалъа комплексидан анча четда жойлашганлиги, иморатнинг ҳажми катта эканлиги ва шу жойни тўлиқ музейга айлантириб, келаётган меҳмонларга кўрсатиш имконияти бўлмаганлиги сабабли Х. Девонов ҳаёти ва ижодига бағишланган стационар кўргазма қўриқхона территориясидаги «Қутлу-Мурод-Иноқ» мадрасасида жойлаштирилди.

1988 йил январида республика Маданият министрлигига қарашли тарихий жойларни таъмирлаш илмий-текшириш институти масъул ходимлари билан биргаликда Х. Девонов яшаган уйни қайтадан қуришга келишиб олинди. Ҳозирги кунда қурилиш ишлари олиб борилмоқда.

Мақолада кўрсатилган «Тўрт шоввоз» комплексида таъмирлаш ишлари олиб бориш учун республика бюджетидан 60 минг сўм пул ажратилди. Ҳозиргача 21 минг сўмлик таъмирлаш ишлари бажарилди.

Тарихий ёдгорликлардан хўжалик ва маданий мақсадларда фойдаланаётган шаҳар умумий овқатланиш корхонаси, колхоз бозори дирекцияси, «Фотопрокатразнобыт» ва шаҳар коммунал хўжалиги ташкилотларидан 3929 сўм миқдорида ижара ҳақи ундириб олинди.

Ал-Хоразмий музейида эса «Инқилобдан олдинги тарих» ва «Совет даври» бўлимлари кўргазмалари қўриқхона музейи маъмуриятининг кучи билан ташкил қилинди. Бу бўлимларнинг илмий-тематик планлари, бадиий жиҳозлаш учун Тошкент рассомлар комбинати билан шартномалар тузилди. Шунингдек, Тошховли биносида «Ҳунармандчилик» бўлимини, Матвафо мадрасасида эса «Дин ва атеизм тарихи» музейини жиҳозлашга киришилди.

Нуруллабой архитектура комплексида ҳозирги кунда таъмирлаш ишлари олиб борилляпти. Бу архитектура комплексини олдинги даврдаги кўринишда намойиш қилиш режалаштирилмоқда.

Шуни эътироф этиш лозимки, Хива шаҳри ёдгорликларини таъмирлаш ва уни муҳофаза қилиш ишлари шу куннинг талаблари даражасида, деб бўлмайди. Бунга асосий сабаб давлат ва маҳаллий бюджетлар ҳисобидан ҳар йили таъмирлаш ишлари учун атиги 800 минг сўм атрофида маблағ ажратилмоқда, холос.

Хива шаҳрининг келажаги туризм билан боғлиқ. Шу муносабат билан шаҳарда туризмни ривожлантириш, тарихий обидаларни қайта таъмирлаш мақсадида яқинда Норвегиянинг «Бергмос» фирмаси билан шартнома имзоланди.

• Янгича ишлаш нишоналари

Пудрат усули қўл келди

Электр пайвандчи Мирзаабдулла Абдураҳмоновнинг иши унумли бўлди: арматура синчлари учун ўтган сменадагидан анча кўп металл тайёрлади. Ўн килограммга яқин хом ашё тежади. Техника назорати бўлими синчлар сифатини юқори баҳолади. Хўш, пайвандчи бунга қандай эришди?

Илгари арматура цехида, умуман, завод бўйича иш конвейер усулида олиб борилар, маош олишда текисчилик ҳукм сурарди. Шунинг учун меҳнатга бўлган муносабат кўнгилдагидай эмас, маҳсулот сифати талабга жавоб бермасди.

Йил бошидан Уйчи районидаги Жийдакапа темир-бетон буюмлари заводида меҳнат коллективи кенгаши тузилиб, иш пудрат усулига ўтказилди. Бу ишлаб чиқариш ва моддий манфаатдорликдаги текисчиликка барҳам берди. Иш ҳақи кишиларнинг меҳнатдаги иштироки коэффициентига қараб берила бошланди. Бригадалар, цехлар коллективларида ишга муносабат тубдан ўзгарди. Иш икки сменада ташкил этилган. Меҳнат унумдорлиги 10—15 процент ошди. Тежамкорлик натижалари кўпая бошлади.

Арматура цехида ўтган йили 47 киши ишларди. Ҳозир 36 киши меҳнат қиляпти. Ишчи сони қисқарса ҳам маҳсулот тайёрлаш ҳажми камайгани йўқ. Ҳар куни ўртача 140-145 кубометр арматура синчлари учун металл тайёрланмоқда. Ишчиларнинг ўртача маоши 200-220 сўмдан 270-350 сўмгача кўтарилди.

Ускуналар қувватидан фойдаланишдаги масъулият ҳам ортди. Пайвандлаш агрегатлари, қурилмалардан самарали фойдаланила бошлади. Ускуналар ремонтини ўз кучлари билан бажарадиган бўлишди. Натижада техника воситаларининг «умри» бир ярим-икки баравар узайди. Шу тартибда ишлаб электр пайвандчи Бувинисо Эгамова, Авазбек Отамирзаев, қолипловчи Омина Мадраҳимова каби илғорлар энг юқори кўрсаткичларга эришаётирлар.

Корхона бўйича ютуқлар салмоғи ортиб бормоқда. Шартнома бўйича маҳсулот реализация қилиш етти ойлик топшириғи зиёда адо этилди. Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 8 процент ўсиш таъминланди. 3671 сўм ўрнига 4191 минг сўмлик товар маҳсулот ишлаб чиқарилди. Бу борадаги план 114,1 процент бажарилди. Ҳар бир ишчи ҳисобига пландаги 6773 сўм ўрнига 7510 сўмлик маҳсулот тайёрланди. Меҳнат унумдорлиги плани 110,9 процент бажарилди. Йиғма темир-бетон буюмлари ишлаб чиқариш 105, халқ истеъмоли моллари тайёрлаш топшириғи 164 процентга етди. Пулли хизмат кўрсатиш плани 290 процент уддаланди

— Булар пудрат усулининг шарофати, — дейди корхона директори Ҳ. Тошмирзаев. — Меҳнат қилувчиларга ишлаш, дам олиш учун қулай шароитлар яратиб беришга алоҳида эътибор қилинмоқда. Бир йўла 250 киши овқатлана оладиган икки қаватли ошхона фойдаланишга топширилди. Ишчилар учун ювиниш, алоҳида кийиниш хоналари бунёд этилди. Транспорт масаласи ҳал қилинди. Энг муҳими, ишчиларнинг уй-жойга бўлган талаби билан алоҳида шуғулланилмоқда. «Наманганирстрой» тресги қурувчилари 48 квартирали учта уйни фойдаланишга топширишди. Корхонада квартирага навбатда турганлар қолмади. Дам олиш зонаси, стадион қуриляпти.

Бироқ ютуқлар хотиржамликка асос бўлолмайди. Корхонада ишлаб чиқарилаётган темир-бетон буюмлар қувур-ариқлар, суғориш каналларига мўлжалланган. Бунақа ускуналарга агросаноат комплекси талаби кундан-кунга ортиб бораяпти. Корхона ишни ана шу талаб асосида ташкил этиш учун ҳали кўп иш қилиши лозим. Завод маҳсулотларининг харидорлари кўпаймоқда. Коллектив республиканинг турли областларига маҳсулот юбормоқда. Куни кеча бу ердан Афғонистон Демократик Республикасига иккита вагонда уй-жойларга мўлжалланган плиталар жўнатилди. Қўшни мамлакатга яна тўрт вагон (400 кубометр) шундай плиталар юборилади.

Ф. ЙЎЛЧИЕВ,
«Совет Ўзбекистони» жамоатчи мухбири.

Суратда: Тошкентдаги компрессор заводи бўяш-пардозлаш участкасининг зарбдор ишчилари Х. Зулпарняева, Е. Шапошникова ва Р. Тўхтаева. Улар ҳар сменада 24 ўрнига 25—27 тадан компрессор агрегат станцияларини бўяб бераётирлар.

М. Нуриддинов фотоси.

ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ АКТИВЛИГИ ОШИРИЛСИН

Республика Хотин-қизлар кенгаши президиумининг Тошкентда бўлиб ўтган мажлисида мазкур жамоат ташкилотининг бўлажак иккинчи пленумига тайёргарлик масалалари муҳокама қилинди. Қайта қуриш шароитида республика хотин-қизларининг ижтимоий ва социал активлигини ошириш соҳасида хотин-қизлар кенгашларининг вазифалари тўғрисидаги докладнинг тезислари тасдиқланди. Пленумда Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг оналар ва болалар саломатлигини сақлаш тадбирлари тўғрисидаги ҳисоботини тинглашга қарор қилинди.

Мажлисни республика Хотин-қизлар кенгаши президиумининг раиси, Узсовпроф раиси Ҳ. Алимова олиб борди. (ЎзТАГ).

ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

УРГАНЧ, 31 август. (ЎзТАГ). Бугун бу ерда халқ депутатлари Хоразм область Советининг сессияси бўлди. Сессия қатнашчилари социалистик мулкнинг сақланишини таъминлаш юзасидан маҳаллий Советларнинг вазифаларини муҳокама қилдилар.

Область Советининг депутатлари Р. Рўзибоев ва Р. Ражапов ўз депутатлик вазифаларини қандай бажараётганликлари ҳақида ҳисоб бердилар. Область Советининг олдинги сессияларида айтилган танқидий мулоҳазалар ва таклифлар қандай бажарилаётганлиги тўғрисидаги ахборот тингланди.

ДУНЁ ВОҚЕАЛАРИ

СССР—Афғонистон:

УЗОҚ МУДДАТЛИ ПРОГРАММА

Афғонистон Бош министри М. Х. Шарқнинг СССРга қиладиган бўлғуси сафари чоғида икки мамлакат ўртасида иқтисодий, техникавий ва савдо-сотиқ ҳамкорлигининг 2000 йилгача бўлган узоқ муддатли программаси имзоланади. Иқтисодий ҳамкорлик бўйича ҳукуматлараро Совет — Афғон доимий комиссияси Совет қисмининг масъул секретари В. Иванов АПН мухбири билан суҳбатда хабар қилишича, мазкур программа Афғонистонда саноат, транспорт, қишлоқ хўжалиги ва бошқа соҳаларда объектларни тиклаш, модернизация қилиш ва қуриш тадбирларининг кенг комплексини ўз ичига олади. Биргаликдаги Совет—Афғон корхоналарини яратиш, ишлаб чиқариш кооперациясини йўлга қўйиш, савдо-сотиқни, шу жумладан чегара бўйи савдо-сотиғини янада кенгайтириш белгиланмоқда.

Икки мамлакат ўртасидаги иқтисодий алоқалар катта имкониятга эга, деб таъкидлади Валерий Иванов. Совет ташкилотлари Афғонистонга иқтисодий ва социал соҳанинг қарийб 320 объектини бунёд этишда кўмаклашмоқдалар. Шулардан 130 дан кўпроғи фойдаланишга топширилди. Улар газ қазиб олишнинг, йирик панелли уйсозлик буюмлари ишлаб чиқаришнинг юз процентини, электр энергияси ҳосил қилишнинг салкам 60 процентини таъминламоқда. СССР кўмагида Афғонистонда қаттиқ қопламали автомобиль йўлларининг 60 процентидан ортиғи шу жумладан Ҳиндикуш тизмасини кесиб ўтувчи Саланг автомобиль трассаси бунёд этилган.

Совет—Афғон ҳамкорлиги объектларида саноат ишлаб чиқариш ҳажми Афғонистон фабрика-завод саноати жами маҳсулотининг 60 процентдан ортиғини ва давлат сектори маҳсулотларининг тўртдан уч қисмини ташкил этмоқда. Икки мамлакат ташқи савдо обороти 1,2 миллиард доллардан ошади ва Афғонистон бутун ташқи савдо оборотининг 60 процентдан ортиғини ташкил этади.

Совет Иттифоқи Афғонистонга миллий кадрлар тайёрлаш соҳасида ҳам катта ёрдам бермоқда. Салкам 10 минг афғон СССРда касб ўрганди. Афғонистоннинг ўзида Совет Иттифоқи кўмагида бунёд этилган ўқув юртларида эса 5 мингдан ортиқ киши таълим олди. 80 мингдан ортиқ афғон эса Совет—Афғон ҳамкорлиги объектларини қуриш ва ишга тушириш чоғида малакага эга бўлдилар.

— Ҳамкорлигимизнинг ҳозирги босқичида Афғонистондаги миллий яраш сиёсати муваффақиятига ҳар томонлама кўмаклашиш биринчи ўринга қўйилди, — деди В. Иванов. — Социал-иқтисодий масалаларни ҳал этишда, яъни аҳолининг турмуш даражасини ошириш ва қочоқларнинг Афғонистонга қайтиб келиши учун зарур шарт-шароитларни яратишда совет ёрдами кўпаймоқда. Ана шу мақсадларга 1987 йилда 560 миллион доллар, бу йил эса 680 миллион доллар ажратилди. Бу рақамларга совет республикалари ва Афғонистон вилоятлари ўртасидаги бевосита алоқалар йўли билан амалга оширилаётган совет молларини етказиб бериш қиймати (1987 йилда 280 миллион доллар ва 1988 йилда 400 миллион доллар) киради. Сўнгги икки йил ичида Афғонистонга совет ёрдами жами ҳажмининг 70 процентчаси беминнат негизда берилмоқда. Қолгани эса узоқ муддатли кредитларга тўғри келади.

Совет ташқи савдо ташкилотларининг Афғонистон хусусий сектори билан алоқаларини ривожлантириш истиқболга эгадир. Хусусий секторнинг 40 объектини бунёд этиш бўйича битимлар имзоланди. Бу объектлар ватанига қайтаётган қочоқларни ишга жойлаштиришга кўмаклашади. Бу мақсадлар учун эллик миллион сўм миқдорида кредит берилди.

СССР БМТ доирасида Афғонистонга фавқулодда ёрдам бериш халқаро программасида қатнашиш режаларини белгилаган. СССРнинг асосий ҳиссаси Афғонистонга бевосита асбоб-ускуналар, озиқ-овқат, материаллар, дори-дармонлар жўнатиш, шунингдек жанубий қўшнисига халқаро ёрдамни етказишда транспорт хизмати кўрсатишдан иборат бўлиши кутилмоқда.

Шу кунгача Афғонистонга кўрсатилган хорижий ёрдам умумий ҳажми 6,34 миллиард доллар бўлиб, шунинг 80 процентдан кўпроғи СССР ҳиссасига тўғри келади.

(АПН).

• Ўзбекистон ва жаҳон

ТИНЧЛИК ПАРКИ

Ўзбекистон пойтахти Тошкентдаги Тинчлик парки қурувчилари кўксида рамзий нишонни кўриш мумкин: унда ер куррамизда шохлари атрофга ёйилиб тушган дарахт тасвирланган. Тошкент билан биродарлашган Америка Қўшма Штатларининг Сиэтл шаҳри вакиллари Тинчлик паркини қуришмоқда.

Тошкент «Гордорстройремонт» трести хизмат бўлинмаларининг ишчилари, ижодий союзлар, олий ўқув юртлари студентлари ва мактаб ўқувчиларини бу ерда учратасиз.

Америкалик тинчликсевар ташкилот номи «Орала» деб номланади. У парк яратиш ташаббусини бошлаган. Меъморлар, қурувчилар ва дизайнерлар тўрт йил илгари парк лойиҳасини тайёрлашган эди. Совет Иттифоқи ва Америка Қўшма Штатлари ўртасидаги муносабатларда янги ижобий силжиш рўй бергач, уни қуриш ишлари бошлаб юборилди.

Шота Руставели кўчасига туташувчи майдонда иш қизғин. Рамзий тепалик юзага келаётир. Қитъалар ва океанлар тасвири билан безатилган бу жой кишида катта қизиқиш уйғотади. Паркда олти метрли ҳайкал ҳам қад ростлайди.

Тошкентдаги ишларни бошлаш учун пухта тайёргарлик кўрилди. Тинчликсевар ташкилот автобус сотиб олди. Қурилишда ишлатиладиган материаллар автобусга солиниб, Сиэтл шаҳри мактабларига борилди. Кошинкор тошларга «Дўстлик», «Тинчлик» каби таниш сўзлар ёзилди. Мактаб ўқувчилари томонидан ёзилган плиткалар корхонада пардозланди.

Тинчлик парки яқин ҳафта ичида очилади. Халқлар мустаҳкам тинчлик истайдилар. Янги парк ана шу эзгу орзуни амалга оширишнинг мустаҳкам замини бўлиб қолади.

Суратда: Тинчлик парки қурилишида.

Р. Шагаев фотоси.
(ЎзТАГ).

МУШТАРАК МАҚСАДИМИЗ

Ўзбекистон меҳнаткашлари тинчлик учун касаба союз ҳаракатлари кунида актив қатнашдилар. Бу кун жаҳон касаба союзлари X конгрессининг даъватига биноан 1982 йилдан буён ўтказилмоқда ва Ер юзи меҳнаткашлари, уларнинг касаба союзлари урушга қарши олиб бораётган курашининг таркибий қисми бўлиб қолди. Республиканинг аҳоли пунктларида, корхоналарида, колхоз ва совхозларида тинчликка бағишланган митинглар, намойишлар, меҳнат вахталари бўлиб ўтди.

1 сентябрь куни Тошкентда урушга қарши катта митинг ўтказилди. Октябрь инқилоби хиёбонига пойтахт барча районлари меҳнат коллективларининг намояндалари совет кишиларининг тинчликсеварлик муддаоларини ифодаловчи шиор ва плакатларни кўтариб келдилар. Митингда сўзга чиққан уруш ва меҳнат ветеранлари, ишлаб чиқариш илғорлари, студентлар КПСС билан Совет давлатининг тинчликсевар ташқи сиёсатини астойдил маъқуллашларини билдирдилар, барча холис ниятли кишиларни ядро уруши хавфига қарши курашда ўз сафларини жипслаштиришга чақирдилар.

Митинг қатнашчилари резолюция қабул қилиб, ҳозир турмушнинг барча соҳаларини қайта қуриш борасидаги бунёдкорлик иши учун бизга мустаҳкам тинчлик кераклигини айтдилар, ўз ватанининг озодлиги, мустақиллиги ва суверенитети учун, социал адолат ва тенглик учун, урушларсиз ва зўравонликсиз дунё учун курашаётган Ер юзидаги барча кишилар билан бирдамлик изҳор этдилар.

Митингда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Ташкилий-партиявий ишлар бўлимининг мудири П. В. Догонкин, Ўзбекистон Касаба союзлари республика Советининг раиси Ҳ. Алимова иштирок этдилар.

Митингда Афғонистон Республикасининг Тошкентдаги бош консули Ғулом Ҳазрат Ҳамгар, Ҳиндистон Республикасининг Тошкентдаги бош консули Йогендра Кумар, Монголия Халқ Республикасининг Тошкентдаги Бош консули Цэндсурэнгийн Буянтогтох, Даниядаги «Тинчлик учун касаба союз ҳаракати» ташкилотининг делегацияси ҳам қатнашдилар.

Шу куни Тошкентда тинчлик учун касаба союз ҳаракатлари кунига ва жаҳон тинчлик кунига бағишланган оммавий тадбирлар бўлиб ўтди. Кўпгина гражданлар Совет тинчлик фондига ихтиёрий маблағ топширдилар. Бўлиб ўтган «Тинчлик ярмаркаси»дан тушган маблағ ҳам шу фондга ўтказилади.

(ЎзТАГ).

ДЎСТЛИК ДАРВОЗАСИ

«Сарпа қишлоғига хуш келибсиз» — ана шундай ёзув «Диққат! Таъқиқланган зонага кириш ман этилади» деган эски ёзувни яқиндагина алмаштирди. Қишлоқда Туркия ва Совет Иттифоқи ўртасидаги чегара-пропуска пунктини очилишига тайёргарлик ишлари жадал бормоқда. Илк бор узоқ йиллардан сўнг қишлоқнинг ҳар икки— совет ва турк қисми бирлашади, совет ва турк гражданлари яқиндан мулоқотда бўлишлари мумкин. Ахир туркларнинг СССРда қариндошлари ҳам бор. Автомобиль йўли кўприги қурилишида иккала мамлакат қатнашди. Совет Иттифоқи қурилиш материалларини етказиб берди, Туркия эса ишчилар билан таъминлади. Яқин кунларда охирги ишлар ниҳоясига етгач, машиналар оқими чегара орқали ўта бошлайди. Бу районда бевосита автомобиль қатновининг очилиши Совет — Туркия муносабатларида муҳим воқеа бўлади.

Ташқи ишлар министри Месут Йилмаз яқинда Трабзонда сўзга чиқиб, шундай деди: «Биз Сарпа контрол-пропуска пункти ва Туркия билан Совет Иттифоқи ўртасида автомобиль қатнови йўли очилиши туризмни жонлантириш учун фойдали бўлишига ва СССРга экспортимиз ошиши учун кўмаклашишига ишонамиз!»

Транспорт қатнови очилишидан Хопа порти аҳолиси ҳам манфаатдор. Сўнгги йилларда бу шаҳар Шарқий Анатолиядаги бошқа кўпгина районлар сингари иқтисодий турғунликдан азият чекди. Ўнлаб маҳаллий компаниялар савдо операцияларини тўхтатди. Юзлаб сотувчи, шофёр ва официант иқтисодий қийинчиликни бошдан кечираётган Эрон билан савдо-сотиқ кескин қисқарганидан сўнг умуман ишсиз қолган эди. Энди аҳвол ўзгариши керак. Туркиялик комерсантлар Чартер битимларини тузиш имкониятига эга бўлишади. Транспорт қатнови очилиши билан савдо-сотиқ, туризм, хизмат кўрсатиш соҳасининг жонланиши табиий. Хопа портини кенгайтириш бўйича иш олиб борилмоқда. Шарқий Анатолиядаги бошқа шаҳарларда ҳам савдо-саноат фаоллиги сезилмоқда.

Туркия—Совет савдо-саноат ҳамкорлиги комитетининг раиси Ниҳод Кўкйигит Совет—Турк алоқалари истиқболига юксак баҳо берди. Совет Иттифоқи, деди у, бизга ўзаро манфаатли савдо-сотиқ учун катта бозор очмоқда, ҳозирга қадар Туркияда бунга етарли эътибор берилмаётганди. Сарпада чегара пунктининг очилиши билан Шарқий Анатолия ва Шарқий Қора денгиз регионида коммерция фаолияти яна жонланади. Айниқса, бу районга Кавказ билан чегара бўйи савдо-сотиғи катта фойда келтиради».

Совет ташқи савдо бирлашмалари энди турк фирмалари билан бевосита алоқалар ўрната олишлари мумкин. Бундай ҳамкорлик мамлакатларимиз ўртасида автомобиль қатнови йўли очилиши билан ҳар икки томонга товарлар етказишни енгиллаштиради ва арзонлаштиради.

Анқарада имзоланган бевосита автомобиль қатнови йўли ҳақидаги ҳукуматлараро битим доирасида халқаро туризмни янада кенгайтириш кўзда тутилади. Жумладан, Қора денгиз бўйлаб туристик сафарни, туркиялик туристларнинг Кавказ бўйи орқали Ўрта Осиё ва Сибирга, Скандинавия мамлакатларига сафар қилишларини ташкил этиш режалаштирилмоқда. Ана шу давлатлар туристларининг муқобил оқими Туркияга, Яқин ва Ўрта Шарқ мамлакатларига йўл олади.

Бевосита алоқаларнинг йўлга қўйилиши катта сиёсий аҳамиятга моликдир. Шуни таъкидлаб ўтиш жоизки, СССР капиталистик дунё мамлакатларидан ҳозирча фақат Финляндия билан ана шундай алоқага эга. Бундан ташқари Туркия НАТО мамлакатлари ичида Варшава Шартномаси ташкилотига аъзо бўлган мамлакат билан бундай алоқани ўрнатган биринчи давлат бўлади. СССРда бу Совет-Туркия муносабатларида янгича сиёсий фикрлаш ғалабаси, ишонч ва ҳамжиҳатликнинг намоён бўлиши сифатида баҳоланмоқда.

Сарпада контрол-пропуска пунктининг очилиши Туркия билан СССР ўртасида шу хилдаги тажрибанинг дастлабкиси бўлади, — деди мухбиримизга Россия Федерацияси автомобиль транспорти министри Юрий Сухин, У Анқарада Совет томонидан бевосита автомобиль қатнови йўлини очиш тўғрисидаги битимга имзо чекди. Туркия томони вакиллари билан учрашувлар ва алоқалар чоғидаги тажрибамдан келиб чиқиб, шуни дадил айтишим мумкинки,— деб таъкидлади у, ҳозир икки томонлама иқтисодий ва савдо-сотиқ ҳамкорлигини янада кенгайтиришга бўлган интилиш— мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларни ривожлантиришнинг энг муҳим омилларидан биридир. Ўйлайманки, яқин вақтлардаёқ иккала мамлакат халқлари Сарпа орқали бевосита автомобиль қатнови очилишининг фойдасини ҳис этадилар.

Ю. ЛЕБЕДЕВ.
(АПН).

- ЯХШИ ҚЎШНИЧИЛИК САМАРАСИ
- БИРОДАРЛАШГАН ШАҲАР ТУҲФАСИ
- МУЗОКАРАЛАРДАГИ ҚИЙИНЧИЛИКЛАР
- ПАРСОНС НЕГА ИШДАН БЎШАТИЛДИ?

САВОЛ-ЖАВОБ НАТИЖАЛАРИ

Яқин тўрт йил давомида АҚШда ким президент бўлишини белгилаб берадиган сайлов арафасида америкаликларни нималар ҳаяжонга солмоқда?

Американинг иқтисодий аҳволи ҳаяжонга солмоқда, деб ҳисоблашмоқда Гэллап хизмати жамоатчилик фикрини сўраб билиш институтининг мутахассислари. Наркотиклар муаммоси ҳам ташвишга солмоқда; деб илова қилишади Калифорниядаги Филд институтининг ходимлари. Августнинг биринчи ярмида рўйхатга олинган республикачилар ва демократлар партиялари аъзоларининг кайфиятини ўрганиш америкаликлар мамлакат хўжалигидаги ишларнинг аҳволидан жиддий ташвишланаётганликларини кўрсатди. Савол берилган кишиларнинг 80 фоизи ўз турмуши фаровонлигини қониқарли даражада деб баҳолади, шулардан 41 процентигина экономика барқарор деган фикрга қўшилди. Савол берилган кишиларнинг 54 проценти бир йилдан кейин шахсий молиявий аҳволлари мустаҳкамланишига умид билдирди. Фақат 25 процент кишиларгина умуман Қўшма Штатлар иқтисодий жиҳатдан мустаҳкамроқ бўлишига ишонмоқдалар. 37 проценти яқин ўн йил ичида чет эл рақобати тазйиқида иқтисодий тушкунлик рўй беришини эҳтимол деб ҳисоблайди.

(ТАСС).

• Олимпиада-88

ҚИЗҒИН ТАЙЁРГАРЛИК

Маълумки шу йилнинг 17 сентябрида Сеулда XXIV ёзги Олимпиада ўйинлари очилади. Ҳозир бу ерда ана шу катта спорт байрамига қизғин ҳозирлик давом этмоқда.

Сеул — Жанубий Кореянинг пойтахти бўлиб, у энг чиройли шаҳарлардан бири ҳисобланади. Аҳолиси сал кам 10 миллион киши. Бу ерда ўта замонавий иншоотлар қадимий бинолар билан уйғунлашиб кетган. Шимол томонда эски шаҳар, жанубда эса янги замонавий кварталлар жойлашган. Эски шаҳарда маъмурий бинолар ўрин олган, бу ерда ҳашаматли савдо-сотиқ маҳалласи ҳам мавжуд. Янги шаҳарда эса энг баланд бинолар бўй чўзган. Олимпиада ўйинлари учун янги меҳмонхоналар бунёд этилди. Уларда дадил меъморчилик ечимлари ва кўламлари ўз ифодасини топган.

Олимпиада иншоотлари 112 объектдан иборат бўлиб, улар асосан тайёр бўлган. Сеулга 12 минг спортчининг келиши кутилмоқда. Бу эса рекорд кўрсаткичдир. Асосий Олимпиада стадиони 70 минг кишини қабул қилади. Унинг жанубий томонига рангли видеоэкран ўрнатилган.

Олимпиада ўйинлари очилгунига қадар кўпдан-кўп рекордлар қўйилди. Чунончи сал кам 100 минг кишидан иборат полиция, армия ва махсус хизмат қисмлари ўйинлар чоғида хавфсизлик учун жавобгар бўлади. Олимпиада ўйинлари қатнашчиларининг иштаҳасини қондириш учун 53 тонна мол гўшти, 12 тонна чўчқа гўшти, 7 тонна қўй гўшти, 63 тонна парранда, 37 тонна балиқ ва 1 миллион донадан ортиқ тухум кетади. Ўйинлар чоғида биронта хорижий автомобиль Жанубий Кореяга киритилмайди. Бу — халқаро терроризмнинг эҳтимол тутилган ҳуружлари олдини олишга қаратилган тадбирлардан биридир.

Суратда: Олимпиада паркининг кўриниши.

АП—ТАСС телефотоси.

Бу—қизиқ

ҚОИДАБУЗАРЛИК ВА ЖАЗО

Канадалик йўл полицияси инспекторлари қоидабузарлик сони бўйича планга эга. Торонтода чиқадиган «Глоб энд мейл» газетаси хабарига кўра, Онтарио вилоятилик констебель Гарри Парсонс полицияда йигирма йил ишлаганига қарамай жарима бўйича планни бажармаганлиги учун ишдан бўшатилган. Парсонс хизмат қилган округ полицияси планга кўра бир йил мобайнида йўл ҳаракати қоидасини бузганлик учун 33 мингта, машинани белгиланмаган жойга қўйганлик учун 10 мингта ва маст ҳолда автомобилни бошқарганлик учун 2,5 мингдан кўпроқ жарима олиши керак. Парсонс бошлиқларининг фикрича, у «жарима ғаладонига» ўз ҳиссасини қўшишга жон куйдирмаган.

Канадалик ҳайдовчилар бизда бўлганидек огоҳлантириш талонларига эга эмас. Бу ерда жарималар билан жазолашади. Лекин қандай жарималар билан денг! Тезликни ошириш ва белгиланмаган жойга машинани қўйиш — йўл ҳаракати қоидаларини энг кўп бузишлардир. Рухсат этилмаган жойда машинани қолдирсанг — жарима тўла, у 50 долларгача етади. Жарима квитанциясининг бирон-бир ерда йўқолиб қолишига асло умид қила кўрманг. Ҳисобларни компьютерлар олиб боради. Такрорий квитанция ёки ҳатто судга чақирув қоғозлари келади, лекин унда жарима миқдори 30 процентга ошади. Тезликни бироз ошириш 37 доллар жаримага тушиши мумкин. Агар тезлик соатига 20 километрдан ошиб кетгудек бўлса, унда 50 доллар тўлашга тўғри келади. Бундан ташқари полиция ҳайдовчининг шахсий делоси деб аталувчи компьютер картотекасига тегишли белгини қайд қилади. Агар йил мобайнида 12 жарима очкосини тўпласангиз, унда ҳайдовчилик ҳуқуқидан маҳрум бўласиз. Канаданинг шаҳар транспорти системаси кам ривожланганлиги шароитларида машинасиз иш чатоқ.

Канада бўйлаб сафар чоғида даставвал йўл чеккаларидаги тозалик эътиборни ўзига тортади. Автомобилда кетаётиб ахлат ташласангиз 200 доллар жарима тўлайсиз.

Канадалик ҳайдовчилар фаришта эмаслар, албатта. Улар ҳам йўл ҳаракати қоидаларини бузишади. Лекин биздагига қараганда камроқ. Назаримда бунинг сабаби автомобилчиларнинг интизомлилиги ва бир-бирларига ҳамда пиёдаларга нисбатан муносабатларидаги серилтифотлиликдагина эмас, балки қоидабузарлик учун жазолаш системасида ҳамдир. Жарималар чўнтак заволи, у истасанг ҳам, истамасанг ҳам интизомга ўргатади.

И. ДОРОФЕЕВ,
АПН ўз мухбири.
ОТТАВА.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● **БОНН.** Европа рок-музика фестивалининг навбатдаги босқичи Бавариядаги Швайнфурт шаҳрида ўтди. Бу ерда тўпланган безори «оғир рок-музика мухлислари» бошлаган ур-калтак натижасида юз эллик нафардан кўпроқ одам жароҳатланди, салкам саксон киши қамоққа олинди, ўнлаб витриналар синдирилди ва автомашиналар дабдала қилинди.

● **БУЭНОС-АЙРЕС.** Парагвай черкови Лотин Америкаси қитъасидаги энг кекса диктатор генерал Стресснернинг халққа қарши режимини қаттиқ қоралади. 200 нафардан кўпроқ дин ходимлари маъмурларни Парагвай оппозициясини, шу жумладан дин ходимларини таъқиб қилиш ва улардан ўч олишни тўхтатишга даъват этдилар.

✦ **НЬЮ-ЙОРК.** НАСА мутахассислари Американинг кўп марта фойдаланадиган «Дискавери» космик кемасини учиришга тайёрлашни давом эттириб, кемага асосий фойдали юк—қиймати бир неча миллион доллар турадиган йўлдошни жойлаш ишларини тугалладилар. Бу йўлдош икки ярим йил муқаддам «Чэлленжер» космик кемаси портлаши вақтида йўқ бўлиб кетган йўлдошга ўхшайди. Янги йўлдош шу йил сентябрнинг охирида ёки октябрь бошларида орбитага чиқарилиши лозим.

Бундай ноаниқликнинг сабаби шундаки, НАСА раҳбарлиги янги Шаттлнинг парвозга тайёргарлигини мутахассислар батафсил таҳлил қилмагунларига қадар парвознинг аниқ муддатини келгуси ойнинг ўрталаригача айтмасликка қарор қилди. «Дискавери» парвози сўнгги олти ҳафта давомида беш марта кечиктирилди, АҚШ космик программасининг қайтадан бошланишига доир умидлар шу космик кема билан боғлиқ.

(ТАСС).

ХАБАРЛАР ОҚИМИДАН

✦ **МЕХИКО.** Вашингтон маъмуриятининг Марказий Америкадаги вазиятни тинч йўл билан бартараф этиш жараёнини барбод қилишга қаратилган сиёсати Марказий Америкадаги беш мамлакат президенти 1987 йил август ойида имзолаган Гватемала аҳдномаларини муваффақиятли бажариш йўлида асосий ғов бўлиб турибди. Гватемала битими имзоланганлигининг бир йиллигига бағишлаб Мексика пойтахтида ўтказилган халқаро семинар қатнашчилари шу ҳақда гапирдилар. Учрашувда барча қитъалардаги 27 мамлакатдан келган инсонпарвар ташкилотларнинг активлари, фан ва маданият арбоблари қатнашдилар.

✦ **ТОКИО.** Япониянинг Хонсю ороли шимолий-шарқий районларида кучли ёмғир ёғмоқда. Ёғингарчилик дарёларнинг тошишига ва тупроқ сурилишига олиб келди.

Ёғингарчилик оқибатларини тугатиш чоралари кўрилмоқда.

(ТАСС).

ЯПОНИЯ ЯНГИ БУЮК ДАВЛАТМИ?

• Жаҳон харитаси олдида

1992 йил. Маҳаллий можаро оқибатида Малакк бўғози ёпилиб қолди, Форс кўрфазидан нефть ортиб келаётган япон танкерлари Жанубий Хитой денгизига ўтолмай турибди. Япония бош министри Оқ уйга қўнғироқ қиляпти:

«Оқшомингиз хайрли бўлсин, жаноб президент, — дейди у. — Менинг кемаларим бўғоздан ўтиб олиши учун Америка флоти кузатувчилик қилиши тўғрисидаги масалани кўриб чиқа олмайсизми?» Ўртага жимлик чўкади. Америкага жуда кўп қарз берган мамлакат илтимос қилаётганини президент яхши тушуниб турибди. «Албатта, албатта», — деб жавоб беради у. Бош министр миннатдорчилик билдиради ва яна қуйидагиларни қўшиб қўяди: «Шунга ишончим комилки, сизнинг ёрдамингиз бизнинг хусусий сармоядорлар (инвесторлар)имизга кучли таъсир қилади ва улар бўлғуси сешанба куни «ким ошди» савдосида молия министрлигингизнинг облигацияларидан, ҳамиша бўлганидек, ўз улушларини сотиб оладилар».

«Вашингтонлик стратеглар — деб ёзди шу муносабат билан «Тайм» журнали, — гап Япониянинг таъсири муттасил ошиб бораётгани ҳақида кетганида, воқеаларнинг биз юқорида таърифлаган тарзда бориши хусусида бош қотира бошладилар, ҳозирги пайтда эса Япониянинг таъсири тез-тез сезилиб турибди. Эндиликда американиклар Японияга ишлаб чарчамайдиган рақобатчи ва юқори сифатли товарларнинг битмас-туганмас хазинаси сифатидагина қарашаётгани йўқ. Япониянинг муваффақиятлари шу қадар танг қолдиряптики, энди бу муваффақиятларга фақат экономиканинг ўзи торлик қилиб қолди».

«Американинг асри тугади, — деди Рейган маъмуриятидаги савдо министри ёрдамчисининг собиқ ўринбосари Клайд Престовиц. — Япониянинг етакчи буюк давлатга айланиши — асримиз сўнгги чорагидаги энг катта воқеадир».

Япония бош министри Нобору Такэсита Торонтода олий даражада ўтказилган иқтисодий учрашувдан Япония жаҳон ишларига тобора кенг кўламда жалб этилаётганлигини намойиш қилиш учун фойдаланди. Шу учрашув арафасида Такэсита чет элларга 50 миллиард долларлик ёрдам программасини эълон қилди, бу эса Японияни жаҳонда энг йирик қарз берувчи мамлакатга айлантиради.

Ҳозир Японияда «Кокусайка» ёки интернационаллашнинг афзалликлари тўғрисида баҳс-мунозаралар авжига чиққан. Босмахоналардан Япониянинг келажаги тўғрисида китоблар кетма-кет чиқиб турибди, улар китоб магазинларида ҳамманинг нигоҳи тушадиган пештахталарга қўйилмоқда. Кафелар, хонадонлар ва муассасаларда фақат янги ғоялар тўғрисида гаплашмоқдалар. Бу баҳсларга жаҳон миқёсида фикрлашга ўрганиб қолган ёшлар ҳам бош қўшишган.

Хотира Япония хатти-ҳаракатларини тизгинлаб турадиган доимий омилдир: японларнинг кўпчилиги ҳам, уларнинг қўшнилари ҳам мамлакат яна ҳарбий давлатга айланиб кетишини истамайдилар. Аммо, ҳар қалай, Япониянинг «ўзини ўзи мудофаа қилиш кучлари» ҳозирнинг ўзидаёқ анча қудратлидир. Қуролли кучларни бунёд этишнинг беш йиллик программаси якунлангандан кейин, яъни 1990 йилдан мазкур кучлар сафида 180 минг ҳарбий хизматчи бўлади, Улар ихтиёрига 1205 танк, 163 та Ф-15 қирувчи самолётлари, кемага қарши курашувчи 100 та самолёт ва 16 та сув ости кемаси бериб қўйилади. Токио қўлидаги фрегатлар сони Буюк Британия фрегатлари сонидан кўп бўлади.

Илгари японлар мудофаага кетадиган харажатлар ялпи миллий маҳсулотнинг бир процентидан ошмаслиги керак, деб чеклаб қўйган эдилар. «Тайм» журналининг ёзишича, японлар ўтган йили ўз ихтиёрлари билан ўзлари белгилаб қўйган ана шу чеклашни бекор қилдилар. Ўтган йили АҚШ конгресси Япониянинг мудофаага кетадиган харажатларини уч баравар кўпайтириб, уни ялпи миллий даромаднинг 3 процентига етказишни жуда кўпчилик овоз билан ёқлаб чиқди. Япония заминидаги 60 минг Америка ҳарбий хизматчисининг эҳтиёжи учун ҳозир йилига 6 миллиард доллар сарфланмоқда, Япония шу маблағнинг 40 процентини тўламоқда, бу 1980 йилдагига қараганда анча кўпдир, ўшанда АҚШ шу харажатларнинг деярли барчасини ўзи кўтарарди.

Япония, деб таъкидлади «Тайм» журнали, Буюк Британия ва Исроил билан бир қаторда «АҚШнинг чинакамига алоҳида муносабатлари» торроқ доирасига кирадиган кенжа шериклардандир. Япония билан АҚШ кўпгина лойиҳаларни амалга оширишда биргаликда қатнашмоқдалар, булар орасида тахминан 6,5 миллиард долларга тушадиган махсус қирувчи самолётларни биргаликда ишлаб чиқиш режаси ҳам, «Сеулда бўладиган Олимпиада арафасида разведка мақсадлари учун ахборот тўплаш» ҳам бор. «АҚШ билан Япония бир-бири билан чамбарчас боғлангандир, — деб ҳисобламоқда тарихчи, АҚШнинг Токиодаги собиқ элчиси Эдвин Рейшауэр. Агар улар ҳамкорликдан воз кечадиган бўлсалар, бу биз учун ҳалокат бўлур эди, аммо бу японлар учун ҳам ҳалокат бўлади».

Ўтган йил октябрь ойида биржалар синганида Япония ўзининг инвестиция фирмаларига Америка компанияларининг акцияларига суянинг, деб тавсия берди. Бу фирмалар босиқ-вазминлик билан иш тутишлари туфайли ана шу синишнинг абгор қилувчи оқибатлари бир қадар юмшади. 1987 йилнинг март ойида долларнинг қадри тушиб кетаётганида ҳам Япония АҚШга ёрдам берди. Икки томондан ҳаракат қилишди: Япониядаги сармоя эгалари АҚШнинг қимматли қоғозларини қўлларидан чиқармай турдилар, Япония банки эса ўша кезлар Америка валютасининг қадри тушиб кетишини тўхтатиб туриш мақсадида долларни сотиб олаверди. Банкдаги доллар миқдори 1 миллиарддан 15 миллиардга етди.

«Ҳомийга муҳтож бўлган Япония эндиликда тенг ҳуқуқли шерикка айланмоқда, Токио ва Вашингтоннинг ўз муносабатларига ёндашуви келгуси асрда ҳам иқтисодий равнақ ва хавфсизликка таъсир ўтказиб тураверади», — деб таъкидлади «Тайм» журнали.

В. МАТЯШ.
(ТАСС).

ҚАТРАЛАР

1. БЕЛАНЧАК ҚОШИДАГИ ЎЙЛАР

**Тоғлар боши бирдан
гумбирлаб кетди,
Қояларга урилди шекилли
чақин.
Сергакланиб оҳу чопқиллаб
ўтди,
Борлиқ дард чекмоққа
бошлади тағин.
Тоғ бошидан етиб келди
садолар,
Бир хабарни шивирлади
саболар,
Туғилди дер — сени, жажжи
ўғлонинг.**

Гўдаккинам, сен дунёга келдинг. Қачонлардир куйлаганим, унут бўлаётган аллалар дунёга келди, яна уйимиз бамисоли кенг жаҳонга айланди. Рангин қўшиқларга, ғазалларга тўлди. Хонадонимиз остонасидан қутлуғ қадамлар аримай қолди. Туни билан чироғимиз ўчмайди.

Яхши ният билан эҳтиётлаб қўйилган осма беланчак яна уй тўрида. Гўдагимни бағрига олган беланчак оддий ёғоч эмас, энди ардоқли бир нарса, гўёки оппоқ елканга айланди. У палопонимни бағрига олиб, елпинади, тебранади: Мен ҳаёт беланчагиман, деб. Ором олаётган гўдак меҳри ишқ бўлиб, ўтли сатрлар бўлиб туғилади яна. Гўдагим, оппоқ шуълалардан чойшаблар тикаман сенга атаб. Тўлин ой фонусини беланчагинг бошига ёқиб қўяман. Қошингда юлдузлардай бедор-бедор тонглар орттираман. Қушларнинг, булбулларнинг баётидан ўланлар, аллалар тўқийман сенга. Мен шоир эдим, туғилган онингданоқ мусаввирга айланганим рост. Мен сен билан коинотнинг бор гўзалликларини кўряпман, бу гўзалликларни нур ишқ қалами бирлан мовий осмон тоқига, дарёлар тўлқини ичра чизяпман.

Мен чизаётган тасвирда сен туғилаётган дақиқада тоғлардан келган акс-садолар бор. Қоялар бошида соқчилик қилган ой, безовта оҳулар, тоғлар бошида чақнаган чақин сурати бор... Коинот бир дақиқа ичида ёришиб, мунаввар бўлиб кетди. Бу чоғ сен дунёга келган эдинг, ўғлоним!

**Сен шундай дунёга келдинг
болажон,
Дунёга келдилар тонглар,
аллалар...
Шоир эдим, мусаввирга
айландим қачон,
Дафтаримда ранглар, оппоқ
шуълалар.
Чеҳрангда борлиқнинг минг
ранги
Турфа бир сувратинг
чизаман.
Кўнглим ҳам осмондир, ҳув
янги
Қамарга кўлимни чўзаман.**

Деҳқон бобонг арчалар кесиб келтирди. Сенга, тойчоқ, сенга аллабешик бўлсин деб. Пазанда бувиларинг ўчоқ бошига ошиқдилар. Бувилар ёғлиқ кулчалар ёпдилар, болакайларга улашдик. Ўғлонимиз улар сафида бўлсин, деб орзуландик.

Гўдаккинам, сен ҳатто қўшнилар уйига ҳам севинч улашдинг, севинч! Қўни-қўшнилар лабида кулгу, хушсуханлик билан муборакбод этгани кирдилар. Уйимиз тўй, оддий сўзимиз куй бўлиб кетди. Мен сенга атаб оппоқ шуълалардан чойшаблар тикдим. Ўзим эсам шу кундан бошлаб фидойи жонингга айландим. Туни билан бошингда биз соқчилик қиламиз. Бири мен — она, бири — ўғилга ташна дунё. Бири — инсонпарвар замона.

2. СЕН ТОНГНИ УЙҒОТДИНГ

Болажон, илк бор жилмайдинг. Сен жилмайганда олам ёришиб кетгандек бўлди. Ҳа, сен биргина табассуминг билан тонгни уйғотдинг. Биргина кулишингдан олам нурга тўлди, қалбим эса ғururга! Оналар дунё алп қомат бўлсин, деб ўғилни яратадилар асли. Оналар замонда ғурур ғолиб бўлсин деб ўғил ўстирадилар. Шодликларнинг поёни бўлмасин деб ардоқлайдилар уни. Агар ўғил ўсса, улғайса тоғлар улғаяр эмиш. Агар... агар ўғил мунғайса қоялар пастлар, мунғаяр эмиш. Агар нобуд бўлса-чи... Оҳ, бу ғамдан дунё сирқирар эмиш.

Болажон, сен табассум қилдинг. Мен сенга, бу мунаввар оламга боқиб кўп нарсаларни эсладим. Она ўғлига алла айтади, яхши ниятлар қилади, осудаликни алқайди. Негаки, бу дунёда уруш деган дард бор. Уруш одамсиз, гўдаксиз бўшлиқлар, вайроналарга ўч. Уруш аллани — қўшиқни севмас ҳеч. Нега дерсан? Урушнинг кўксида одамзодга, муҳаббатга рашк яшайди. Бундай кезлар болажон, оналарнинг юраги қалъага айланади — сени беркитади, асрайди. Уруш бешикни парчалайди, янчади. Лекин аллани чопиб бўлмайди, она зоти аллани бешиксиз ҳам куйлайверади. Болажон, дунё ўзгарди, бешик ўзгарди. Осма беланчаклар ўрнига сен учун не-не ажойиб каравотларни кашф этдилар, овунчоқларни ўйлаб топдилар, ғилдиракли аравачалар, манежлар, ўзи юрар тойчоқлар... эҳ-ҳе, санаб адо этиб бўлмайди буларни. Онаизор-чи, ўша, ўша. Алла куйларди у. Замон ўзгарди, одам заминни, коинотни иродасига бўйсундирди. Ойга учди. Лекин, лекин... оналикнинг алласи ўзгармади холос. Алла ўша-ўша меҳр қўшиғи бўлиб қолаверди.

3. ЮР, ДЕДИЛАР ОҲУЛАР

Гўдаккинам, сени мен олма шохига осилган беланчакка солиб тебратардим. Дунё ҳам улғайди, сен ҳам. Олмалар гуллаган чоғда мен меҳримнинг ҳосилини — сени улғай деб аллаладим. Мева шохлари ҳосилдан ларзон бўлдилар. Сени эса меҳрим билан оёққа турғаздим. Мевалар ғарқ пишдилар. Сен тетапоя бўлдинг. Боғ мева шохлари ҳосилдан бўшадилар. Сен бу чоғ боғлар оралаб акаларинг билан кезиб юрардинг. Сен ўйинқароқ чиқдинг.

Тонг чоғи сени изладим. Қайда эдинг-а? Ҳузуримга оҳулар келдилар. Юр, дедилар, оҳулар, ўғлонинг тоғлардадир. Йўқ, дедим, ўғлонимни топайин, у боғлардадир. Юр, дедилар соҳиллар, тўлқинларни томоша айла бир зум. Йўқ, дедим, ўғлоним кутиб қолади. Юра қол, дедилар сарбаланд учиб юрган хумо қушлар. Парвозларимизни кўриб завқлан. Йўқ. дедим, болаларим боғ оралаб юришибди, топишим керак. Юр, дедилар эзгу хаёллар, коинотни кезамиз, илҳомлар олиб қайтасан. Йўқ, дедим. Икки одамнинг қўшиқларини болаларим ҳадя этдилар менга. Юр биз билан, дедилар, шамоллар, ғунчаларни уйқудан уйғотамиз. Тегирмонларни ҳаракатга солиб қайтамиз. Йўқ, дедим-у, юракларим увишди. Ўғлонларимни топа қолайин. Шамоллардай елиб боғ ораладим, болаларимни изладим. Болаларим йўқ. Ўйинқароқ болаларим — ўйинқароқ шамоллар билан дайдиб, қўшни боғларни оралаб ўйнаб кетишибди.

4. КЕЛИНЧАК

Боғда бир пари ўйланиб юрибди. Нигоҳи баланд шохлардаги довуччага қадалди. У умид, нажот тўла кўзлари билан дарахтга термуларди. Шу тобда у термулаётган нарса дарахт эмас, гўё маъбудами дебман. Дарахт атрофида юрган келинчак жонҳалак бўлиб кетди. Дарахтга тирмашиб чиқишдан ўзини тийиб атрофга аланглади. Шу тобда бутун оламнинг мўъжизаси, тоти шу кўм-кўк довуччаларда эди унинг учун... Ҳа, зурриёд дарди эди бу. Дунёнинг бари неъматларини шу кўм-кўк, нордон довуччага алмашмас эди у шу тобда...

Келинчак ўчоққа ўт қалайди, бу ўтни гўё қалбидан олиб қалайди. Чойдиш ҳам бир зумда қайнайди. Остонада шунқори оловдай кўринади. Иккисининг кўзларида ўт ёнарди.

Келинчак энди она. Ўчоққа ўт солади. Чойдиш ҳаяллаброқ қайнайди. У ўчоққа ўт, рўзғорга эса барака-қут соларди. Олам гардиши ҳам айланарди, айланарди ҳамон.

Келинчак буви энди. У ўчоққа суқилиброқ ўтирарди. Бир вақтлар юрагидан ўчоққа ўт қалаган келинчак, энди ўчоқдаги оловда исинарди. Юрагининг қалови ўчган. Йўқ, ўчган эмас, бу оловлар бир этак набираларининг юрагида ёнарди энди. Буви остонага қарайди. Остонада бува бўлиб қолган чолининг ҳассаси кўринади. Буви ўчоқнинг пинжига суқилади, исинади. Чоли кириб келади, бобо ҳам оловга яқинроқ ўтиради.

Эътибор ОХУНОВА

ЛУҚМА

УСМОН НОСИР ҚАЕРДА ТУҒИЛГАН?

«Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетасининг 26 август сонида Муҳаммад Юсуфнинг «Усмон Носирни излаб» мақоласи эълон қилинди. Муаллифнинг куюнчаклик билан ёзган сатрлари газетхонни ҳаяжонга солади. Лекин авторнинг бир гапига аниқлик киритиш керак. Мақолада «...ажойиб ёз кунларининг бирида Қўқонда туғилиб...» деган жумла бор.

Усмон Носирнинг Наманганда туғилгани яхши маълум. Шоир ҳақидаги адабиётларда бу бир неча бор қайд этилган.

Наҳотки, Ўзбекистон адабиёти ва санъатининг минбари бўлган матбуот органи таниқли ўзбек шоирининг таржимаи ҳолини пухта билмаса?!

Тўра МИРЗО.

КИТОБ ЖАВОНИНГИЗГА

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети «Ёш гвардия» нашриёти қуйидаги китобларни чоп этди.

Авторлар коллективи. Садоқат. 144 бет. Баҳоси 25 тийин.

Бу йил Совет Армияси ва Ленин комсомоли 70 йиллигини нишонламоқда. Бу тўплам ҳам худди шу санага бағишланган. Китобдаги мақола, лавҳа, очерк ва ҳикояларда Совет Армияси ва Ленин комсомолининг шонли 70 йиллиги солномасидан саҳифалар ўрин олган.

Авторлар коллективи. Тарона. Ғазаллар, шеърлар, ҳажвия ва қатралар. 120 бет. Баҳоси 45 тийин.

Тўпламга Ўзбекистон ва қўшни қардош республикаларнинг турли область, шаҳарларида яшаб ижод қилаётган кекса ижодкорларнинг шеър ва ғазалларидан намуналар киритилган.

К. Аксенов. Кучли шамол. Шеърлар. 96 бет. Баҳоси 35 тийин (рус тилида).

Муаллиф ёш китобхонларга яхши таниш. Унинг шеърлари «Ёшлик» альманахи саҳифаларида ёритилган. Тўпламдаги шеърларда севги ва садоқат, она ерга муҳаббат, дўстлик тараннум этилади.

Х. Эшонқулов. Оқ нур. Ҳужжатли қисса. 96 бет. Баҳоси 20 тийин.

Ҳаёт инсон учун буюк бир имкониятдир, кимки ана шу имкониятдан эзгулик йўлида фойдаланса, у келажакка, мангуликка дахлдор бўлиб қолади. Китобдаги воқеи қиссада ҳаётда инсоннинг ўрни ва мавқеи ҳақида ҳикоя қилинади.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА
3 СЕНТЯБРДА

50-МАВСУМ

К. ЯШИН асари

«Нурхон»

СПЕКТАКЛИ БИЛАН ОЧИЛАДИ

РЕПЕРТУАР ПЛАНИ:

3/IX да — НУРХОН.
4/IX да — АКА-УКА СОВЧИЛАР.
5/IX да — ТОШБОЛТА ОШИҚ.
7/IX да — УЗИЛГАН ТОРЛАР.
8/IX да — ШАЙТОН ВА МУРИДЛАР.
9/IX да — ЁШЛИКДА БЕРГАН КЎНГИЛ.
10/IX да — ХОТИНИМНИНГ ЭРИ.
11/IX да — ТОҲИР ВА ЗУҲРА.
12/IX да — ХОТИНИМНИНГ ЭРИ.
14/IX да — ОЛИФТА.
15/IX да — АРШИН МОЛ-ОЛОН.
16/IX да — АКА-УКА СОВЧИЛАР.
17/IX да — ЁШЛИКДА БЕРГАН КЎНГИЛ.
18/IX да — МУЗИКАЛИ КОМЕДИЯЛАРДАН ПАРЧАЛАР.
22/IX да — ЗЎЛДИР.
23/IX да — ШАЙТОН ВА МУРИДЛАР.
24/IX да — МУЗИКАЛИ КОМЕДИЯЛАРДАН ПАРЧАЛАР.
25/IX да — РОЖА.
26/IX да — ТОШБОЛТА ОШИҚ.
28/IX да — МАНГУЛИК.
29/IX да — ТОШКЕНТДА ТУМАН.
30/IX да — НУРХОН.

Билетлар сотилмоқда.

Коллектив бўлиб келиш учун заявкалар қабул қилинади.

Ўзбекистон ССР Савдо министрлигининг
РЕСПУБЛИКА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1988-1989 ўқув йилига
ҚЎШИМЧА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Ўзбекистон ССР Савдо министрлигининг республика ҳунар-техника билим юрти савдо соҳалари бўйича қуйидаги мутахассислар тайёрлайди:

Барча профилдаги озиқ-овқат (саноат) **товарлари бўйича юқори малакали контролёр-кассир ва сотувчилар.** Бу группаларга 17 дан 25 ёшгача бўлган ўрта маълумотлилар кириш имтиҳонларисиз қабул қилинади. Ўқиш муддати 1 йил.

Шунингдек, озиқ-овқат ва ноозиқ-овқат (саноат) **товарлари бўйича кичик сотувчилар тайёрлайдиган группаларга тугалланмаган ўрта** (8, 9-синф) **маълумотли, 17 дан 25 ёшгача бўлганлар ҳам кириш имтиҳонларисиз қабул қилинадилар.**

Ўқиш муддати 1 йил. Ўқувчиларга ҳар ойда 32 сўм стипендия берилади. Бу группаларни тугатганларга «кичик сотувчи» малакаси берилади.

ЎҚИШ ДАВРИ МЕҲНАТ СТАЖИГА КИРАДИ.

Республика ҳунар-техника билим юртининг барча группаларига Ўзбекистон шаҳарларида яшайдиган қизларни шаҳар торгларининг ва область савдо бошқармасининг йўлланмаси билан қабул қилинади.

Республика ҳунар-техника билим юртидаги ўқиш даври меҳнат стажига киради.

Бошқа шаҳардан келганлар ётоқхона билан таъминланадилар.

ЎҚИШ РУС ВА ЎЗБЕК ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Ўқувчилар шаҳарнинг энг яхши корхоналарида Тошкент бош универсал магазини — «ГУМ»да ва йирик «Универсам» магазинларида ишлаб чиқариш таълимини ўтказадилар.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза, маълумоти тўғрисида ҳужжат (асли), турар жойидан справка, таржимаи ҳоли, 086/У формадаги медицина справкаси, 3х4 см. катталикдаги 6 та фотосурат, характеристика.

Республика ҳунар-техника билим юртининг адреси: 700173. Тошкент шаҳри, Акмал Икромов райони, Чилонзор массиви, Бобир кўчаси, 3-уй (13, 70-автобусларнинг «Тез ёрдам медицина клиникаси» бекати). Телефон: 75-35-92.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг
ТАРИХ ИНСТИТУТИ
историография бўлими мудири (фан доктори ёки кандидати)
ВАКАНТ ВАЗИФАСИГА
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурс муддати — 14 сентябргача.

Ҳужжатлар конкурслар ҳақидаги низомга мувофиқ қуйидаги адресга жўнатилсин: 700083, Тошкент шаҳри, Ленин кўчаси, 41-уй. Телефон: 33-40-86.

●

РЕСПУБЛИКА РУС ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ
профессор-ўқитувчилар составидаги рус адабиёти кафедрасининг катта ўқитувчиси
ВАКАНТ ВАЗИФАСИГА
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурс муддати — 14 сентябргача.

Институт адреси: 700110, Тошкент шаҳри, Решетов кўчаси, 4-уй.

ИЧКИ СУВ ҲАВЗАЛАРИ БАЛИҚ ХЎЖАЛИГИ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ
қуйидаги лабораториялар бўйича
ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

ҳовуз балиқчилиги **илмий ходими, кичик илмий ходим;**
балиқ кўпайтириш материаллари **катта илмий ходими, илмий ходимлар** (2), **кичик илмий ходимлар** (2);
прогноз қилиш бўйича **илмий ходим, кичик илмий ходим.**

Конкурс муддати — 4 сентябргача.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: 702207, Тошкент области, Коммунистик райони, «Ленинский путь» колхози, 1-участка. «Ташрибопитомник».

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

• Шахмат бурчаги

Халқаро арбитр М. МУҲИДДИНОВ бошқаради

СПОРТ РАЗРЯДИ МУБОРАК

Юбилей конкурсимизда белгиланган спорт разряди талабларини адо этган иштирокчиларнинг исм-фамилияларини эълон қилишда давом этамиз..

САМАРҚАНД ОБЛАСТИ

II Разряд. Иззатилла Ғаппоров (Каттақўрғон райони), Наим Ирисов, Насрулло Ирисов (Самарқанд райони), Н. Ризаев, (Нарпай райони), Дониёр Самадов (Иштихон райони), Қураҳмат Шаропов (Пайариқ райони).

III Разряд. А. Отаёров, Н. Ўсаров, У. Оромов, Т. Эргашев, Абдусалом Бекназаров, Иззатилла Тўхтаев, Абдурашид Бўтаев, Мирмади Қосимов, Абдураззоқ Қиличев, Хотам Қоракўлов, Ҳусан Нурматов, Ўлмас Ражабов, Файзулла Рустамов, Рашид Раҳмонов, Аҳрор Тоҳиров, Раҳматулло Толлибоев, Эркин Толипов, Эгамберди Тошқулов, Сайфуддин Ўсаров, Тўлқин Ўсаров, Шерали Халилов, Абдуҳаким Худойқулов, Ҳасан Ҳақбердиев, Тўхтатош Шодиев, Шодмон Шониёзов, В. Норматов, Аваз Файзуллаев, Алишер Зокиров, Мурод Эшбўриев, Холмурод Тошев, Ҳамидулла Йўлдошев, Ўктам Санақулов, К. Ғаффоров, Р. Раҳматов, Равшан Бурхонов.

IV Разряд. Аваз Ваҳобов, Ҳошим Жабборов, Облоберди Маҳмудов, Ражаб Сафоев, Шавкат Сафоев, Даврон Йўлдошев.

СИРДАРЁ ОБЛАСТИ

II Разряд. Низомжон Қорабоев (Боёвут райони), Нишон Саидов (Сирдарё райони), Турсунали Тожиқулов (Янгиер шаҳри).

III Разряд. Ғуломжон Мирғазянов, Р. Назирова, Файзулла Раҳимов, Абдунаби Оролов, Бердали Жулуков.

IV Разряд. Карим Нуржамолов, Иброҳим Турманов, Шуҳрат Ҳамроев, Дилшод Ҳамроев, Фарҳод Ҳамроев, Халил Исмоилов.

СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТИ

I Разряд. Алиқувват Олтибоев, Абилқосим Қоржавов (Шўрчи райони), Иброҳим Мерганов (Гагарин райони).

II Разряд. Тоштемир Алмуротов (Шўрчи райони), Панжи Мустлиев, Орол Номозов (Гагарин райони), Эшали Примқулов (Қумқўрғон райони), Қурбонали Холтўраев (Сариосиё райони), Ҳайит Хўжақулов (Қумқўрғон райони), Мусурмон Абдуназаров, Келдиёр Акабоев, Сафар Имомов, Худойқул Холтўраев (Шўрчи райони). Маматюсуф Ҳусанов (Денов райони), Парда Назаров (Бойсун шаҳри), Дўстмурод Хўжаёров (Шеробод райони), Мавлон Қурбонов (Ленин йўли райони).

III Разряд. Жўра Мусуров, Хушбоқ Сафаров, Эшмат Туропов, Баҳодир Тайлоқмирзаев, Жовли Шойимқулов, Нурмуҳаммад Аливонов, Ёқуб Шердонов.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ

II Разряд. Норқул Эшмуротов (Оққўрғон райони).

III. Разряд. Раҳматилла Аҳмедкаримов, Баҳром Умаров, М. Халилов, Жалил Жуманов.

IV Разряд. Мирзараҳим Мўминов, Неъмат Ражабов, Зулфиқор Эгамназаров, Ш. Худойбоқов, Аҳад Азаматов, Умид Пўлатов.

(Давоми бор)

ЭСЛАТМА: Республика шахмат федерациясининг квалификация комиссияси розилиги билан тузилган ушбу рўйхат кўрсатилган спорт разрядларини расмийлаштириш учун область, шаҳар ва район спорт комитетларига ҳужжат вазифасини ўтайди.

Ечиб кўринг

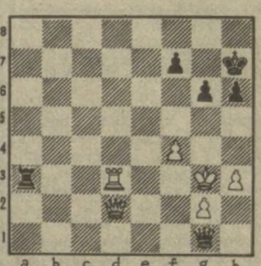

Юриш қоралардан. Сиз қандай ўйнардингиз?

Тошкентдаги Авиасозлар шаҳарчасида фойдаланишга топширилган «Антей» кооператив спорт-соғломлаштириш маркази кўпчиликка маъқул келмоқда. Бу ерда жисмоний тарбия билан шуғулланиб, саломатликни мустаҳкамлаш учун барча шароитлар яратилган.

Суратларда: теннис майдонида ва ёш теннисчилар — Лена ва Андрей Завьяловлар.

Р. Нуриддинов фотолари. (ЎзТАГ).

СПАРТАКИАДА:

ҒОЛИБЛАР АНИҚЛАНДИ

Фарғона областидаги Ҳамроқул Турсунқулов номли колхоз спорт базасида, Водил йўлида ва Шоҳимардонда бир неча кун давом этган қишлоқ хотин-қизлари спартакиадаси якунланди. Спортнинг етти тури бўйича ўтказилган мусобақаларда РСФСР, Украина, Қозоғистон, Грузия, Озарбайжон, Арманистон, Тожикистон ва Туркманистондан келган меҳмонлар ҳам қатнашдилар. Ўн тўртинчи марта ўтказилган анъанавий мусобақа кўпчиликда катта қизиқиш уйғотди.

Водил йўли бўйлаб ўтказилган велопойгада тожикистонлик Ю. Бурхонова икки марта ғалаба қозонди. У беш километрга шахсий ва ўн километрга группа пойгасида зафар қучди. Фарғоналик опа-сингил Санам ва Севара Зоҳидова ҳамда унинг дугоналари Нодира билан Гулмира Қодироваларда команда ҳисобида пешқадамлик қилишди. Волейболчилар ўртасида андижонликлар биринчи бўлишди. Тошкент области вакиллари эса шахмат бўйича юқори ўринни эгаллашди.

Умумкоманда ҳисобида Тошкент области вакиллари спартакиада ғолиби бўлишди. Фарғона ва Андижон областларининг коллективлари иккинчи ҳамда учинчи ўринларни эгаллашди. Спартакиада қишлоқ жойларда хотин-қизларни физкультура ва спортга кўпроқ жалб этиш ва оммавийликни таъминлашда муҳим аҳамият касб этди.

ЕНГИЛ АТЛЕТИКА:

МУНОСИБ НОМЗОД

Ғарбий Берлинда ўтказилган халқаро мусобақа мухлислар эътиборида бўлди. Айниқса лангар билан сакраш баҳслари қизиқарли ўтди. Икки совет спортчиси — донецклик жаҳон рекордчиси Сергей Бубка билан тошкентлик Родион Гатауллиннинг маҳорати мутахассислар эътиборини тортди. Бониси ҳар икки спортчи биринчи ўринишда 580 сантиметрли маррани эгаллашди. Кейин Серёжа 590 сантиметрли баландга сакрай олмади. Родион эса 5 метру 95 сантиметрли маррадан ўтиб, муваффақият қозонди. Сўнг вакилимиз 6 метру 8 сантиметрли кўрсаткич бўйича уринмоқчи бўлди. Мутахассисларнинг фикрича ҳар икки спортчи ўртасида бўлажак Олимпиада баҳслари муросасиз бўлиши кутилмоқда.

Редактор **Л. ҚАЮМОВ.**

• Тингланг, томоша қилинг

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

2 СЕНТЯБРЬ, ЖУМА

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — «Навқирон Россия». Бадиий фильм. 9-серия. 10.30 — Мўъжизасиз мўъжизалар. 11.30 — Янгиликлар. 11.40 — Фидойи шахслар. 16.00 — Янгиликлар. 16.15 — Қайта қуриш прожектори. 16.25 — Нега ва нима учун? 16.55 — Сибирь билан хайрлашув. 17.25 — ...16 ёшгача ва ундан катталар. 18.10 — ВСР телевидениясининг программаси. 19.10 — Дунё воқеалари. 19.30 — XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси белгилаб берган йўлдан. 20.05 — «Навқирон Россия». Бадиий фильм. 9-серия. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Навбат сизга, артист. 22.35 — Нигоҳ.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Москва бўйлаб саёҳат. 9.35 — Тарих. 10.05 — Инглиз тили. 11.05 — Илмий-оммабоп фильм. 11.35 — География. 12.05 — Инглиз тили. 13.05 ва 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — Саёҳатчилар клуби. 19.45 — П. И. Чайковский номли халқаро конкурс лауреатлари. 20.15 — Рассом устахонасида. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Бизнинг бурчимиз. 21.15 — Агар соғлом бўлай десанг. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Кинопанорама. 23.45 — Янгиликлар.

ЎзТВ-I. 15.30 — Ҳужжатли фильм. 15.55 — «Авлиё Луканинг қайтиши». Бадиий фильм. 17.25 — Жамиятшунослик. 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — Фильм-концерт. 18.40 — Савр инқилоби куйчиси. Адабий кўрсатув. 19.05 — Ўзбекистон—Ноқоратупроқҳа. 19.35 — Дутор ва танбур тароналари. 20.00 — Ахборот. 20.20 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Область театрлари солистларининг концерти 21.15 — Долзарб интервью. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Абу Али ибн Сино». Бадиий фильм.

ЎзТВ-II. 19.30 — «Йўқолган хазина». Бадиий фильм. 21.00 — Озиқ-овқат программаси — умумхалқ иши. **Фрунзе.** 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Душманга дўст, дўстга душман». Бадиий фильм.

РАДИО

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Эстрада концерти. 9.30 — Чолғу куйлари. 9.45 — Халқ контроли радиопости. 10.15 — Концерт. 11.15 — Юность. 12.10 — Ўзбекистон бинокори. 12.30 — Лирик концерт. 13.00 — Ўзбекистон чорвадори. 13.30 — Е. Евтушенко шеърлари билан айтиладиган қўшиқлар. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.30 — Лениндан ўрганамиз. Н. К. Крупская хотиралари. 15.50 — Болалар учун концерт. 16.00 — Дўстларимиз овози. 18.15 — Вьетнамнинг миллий байрами. 18.30 — Балет куйлари. 18.40 — Инсон ва қонун. 19.20 — Огонёк. 20.15 — В. И. Ленин асарларини ўрганамиз. 20.30 — М. Насимов. Деҳқонга таъзим. 21.30 — Қишлоқ меҳнаткашларининг талабларига биноан концерт. 23.10 — Саҳна усталари. 00.10 — Тунги музикали программа.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
(«Советский Узбекистан»)
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР
Издается на узбекском языке

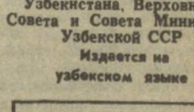

Редакция адреси:
700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.

Р—10942. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. А. — 201. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12